

SITUATION #199

S T H L M

MARS 2014
ÅRGÅNG 19

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

**BISTÅND
I PANT
WEEPING
WILLOWS**

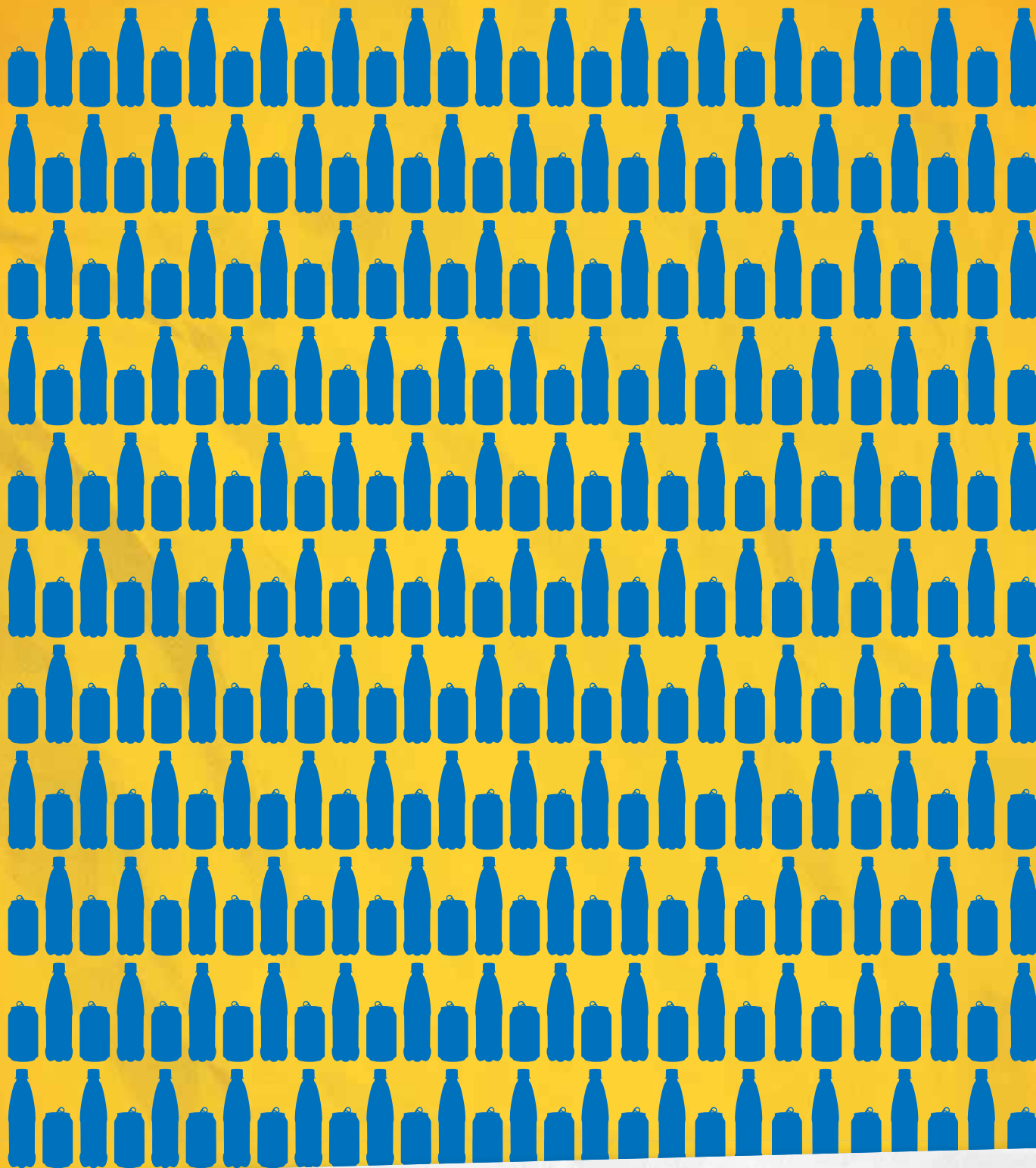
**MOA
GAMMEL
TYP SNITT
STHLM**

JONAS

"Jag började bara skriva tidigt som nån sorts verklighetsflykt."

KARLSSON

HÄSTKÖTTSKANDALEN LOVISA SIRÉN SAMAN BAKHTIARI VÄSTERBRON ZELDA RÅDHUSET

Har du mycket pant? *Vi hämtar den!*

Pantamera kan nu erbjuda gratis hämtning av pant hos privatpersoner, idrottsföreningar, arbetsplatser, kontor eller andra som har stora mängder pant. Pantpengarna behåller ni. Läs mer på www.pantamera.nu eller ring 011-191980 och anmäl intresse för hämtning.

PANTAMERA

Erbjudandet gäller inte för restauranger, pizzerior eller butiker som har möjligheter att skicka pant med sina grossister eller dryckesleverantörer.

SOFIA RUNARSDOTTER

20 DE DRAR MICKEN FRÅN MIG, EN SKINNSKALLE TAR DEN OCH SKRIKER "FFFFFIIIIITTTTTTTTT-AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA" I DEN

Skådespelaren och författaren Jonas Karlsson minns en spelning på Kolingsborg med syntbandet The Project

MARD FEMENIA

14 JA, EN GÅNG. ETT STYCKMORD. INGEN CHANS PÅ NÅGOT ANNAT 'ÄN LIVSTID

Domare Hans Cederberg, Rådhuset, om sin enda livstidsdom

MAGNUS CARLSSON

32 HADE MAN SPELAT COUNTRY I ÖDESHÖG HADE DET VARIT HELT NORMALT.

Magnus Carlson minns hur det var när Weeping Willows började spela

26 Bistånd i pant

Återvinning och välgörenhet på pantstationerna i Stockholm. Hur mycket blir det?

30 Typiskt Stockholm

Typsnittet Stockholm Type vill vara både tydligt och lättläst – och sticka ut

38 Tolvstegs- eller medicinsk underhållsbehandling?

Olika behandlingsformer för missbruk ställs mot varandra. Till nackdel för missbrukarna

59 Svepet

Hästköttskandalen, Soppteatern, humor på Södra teatern, Tempo dokumentärfestival fyller 15 år, Saman Bakhtiari, Västerbron med mera

7 Lovisa Sirén

Prisad kortfilmare från Hornstull

8 Gata fram och tillbaka

På delar av Strömgatan är det fortfarande som förra sekelskiftet

10 Maria Hagström

Att mötas, och skiljas, på nätet

11 Situation Waldersten

12 Moa Gammel

Är sin egen krigare

42 Stolt

#jdsalinger

44 Min plats i stan

Karsten Evebark vid Vinterviken

46 Mina drömmar

Allan Johansson ville bli barnläkare

48 Med egna ord

Försäljarnas sidor

57 Korsord

Matglädjespridare Mia Fernström på skolrestaurangen Mumsiga draken

65 Dåtid Sthlm

Mars 1945

66 Läsaren

Ola Olsson, Centralstationen

Moa Gammel.

SARA WIKSTRÖM

Och våren närmar sig city

När Jonas Karlsson och Björn Granath står och hänger vid sidan av scenen, i väntan på att regissören Stefan Larsson ska ge övrig ensemble lite regiinstruktioner under repetitionen av *Rickard III*, noterar jag att de hela tiden talar med varandra. Skrattar, testar repliker, provar alternativa gester och steg.

För att vara en tämligen grym och bloddrypande pjäs är stämningen på scenen hela tiden lättisam och utforskande, många skratt och leenden, fysiska beröringar.

En detalj som inte togs med i intervjun var det Jonas Karlsson berättade om när han sökte till Scenskolan. Först sprack han i intagningen några

gångar, och en av de gånger han sprack hade han valt att söka in med "Att vara"-monologen ur Shakespeares *Hamlet*.

– Jag gick ner på knä så hårt att det sjöng i knäskålarna. Det är ju cementgolv där och helt mörkt, man ser knappt juryn. Jag hörde hur en av dem sa "aj". Redan då borde jag ha fattat.

Det år han kom in sökte han med *Tjena Gary*, en pjäs av Allan Edwall. Och *Katt på hetta plättak*.

STOCKHOLM ÄR EN av få städer i världen som har gett namn åt ett typsnitt. Stockholm Type är framtaget för att sticka ut, men samtidigt vara enkelt att känna igen. Och lättläst. Och

när staden skaffade ett nytt typsnitt passade man också på att göra en makeover på St Erik i logotypen.

Rådhuset är delat itu. På våren. Men det är fortfarande en plats där domare dömer och de domar som utdelas – om de så gäller äktenskapsskillnad, adoptioner eller brottmål – får stor personlig betydelse för den det berör. Reporter Jan Lindström hängde runt i huset några dagar och passade på att fråga en domare hur det känns att utgöra den skiljelinjien i en människas liv.

Varför talar man ofta om tolvstegsprogrammet som ett lyckat exempel och om substitutionsbehandlingen som ett misslyckat exempel vad gäller missbruksvård? Det förhåller sig

nämligen inte så. Verkligheten är, som den brukar, betydligt mer komplicerad än ett lättmålt antingen-eller. Läs därför Maria Hagströms reportage på sidan 38.

Och om Moa Gammel, Weeping Willows, välgörenhetsknappen på pantmaskinerna, Strömgatan, Lovisa Sirén, Hästköttskandalen, Brillant, Dåtid Sthlm och mycket mera.

Och glöm inte – våren närmar sig city.

Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Situationister "Det rensar och känns skönt"

Sanna Lennartsson

GÖR: Vikarie i Situation Sthlms sociala verksamhet.

"NÄR JAG INTE syns här i den sociala verksamheten jobbar jag med webb-tv och driver ett eget litet produktionsbolag. Jag blev journalist för att jag ville möta människor i deras vardag och ta del av deras verklighet. På Situation Sthlm får jag göra just det.

I dag handlar så mycket om att förverkliga sig själv, så jag tycker att det kan vara befriande att under ett par dagar i veckan få fokusera på någon annans behov. Det tror jag att alla människor mår gott av. Sedan om man får höra en riktig rövarhistoria eller två så är det en härlig bonus."

Jonas Bahgat

GÖR: Har målat redaktionens nya "klappvägg".

"JAG HAR JOBBAT som målare sedan 1989 hos Nordisk yta Granath & Polsk. Målare är ett fritt yrke där man träffar mycket

människor och får se många platser. En gång gjorde vi om en jättevilla på Djursholm som stått tom under 40 år – ett kråkslott som lyxrenoverades. Men det kan också vara tunnelbanestationer, lägenheter, hissar och trappuppgångar som ska målas om. Eller en vägg hos Situation Sthlm.

Väggen har jag bredspacklat och målat med vit bottenfärg och sedan en stor svart ruta med magnetfärg där man kan sätta upp papper med magneter.

När jag inte jobbar träffar jag mina tre barn och min flickvän, går på bio eller kanske en konsert."

Lena Freij

GÖR: Säljer Situation Sthlm och skriver på sidorna Med egna ord.

"JAG SÄLJER SITUATION Sthlm på Centralen, vid spår 3. Det fungerar jättebra och jag har många stammisar. Sedan fem år

tillbaka skriver jag också i tidningen. Började med lite dikter och sedan har jag fortsatt. Just i dag är jag här för att låna en dator, ska skriva in en text jag har på mitt anteckningsblock. Den publiceras nog i nästa nummer av tidningen. Jag har alltid tyckt mycket om att skriva, främst dikter. Man får ur sig mycket då, det rensar och känns skönt. Jag har med en text i den här tidningen också. Den handlar om hemlöshet, min egen. Ni får bläddra fram och läsa."

ALLA MÄNNISKOR ÄR OLIKA. Så enkelt är det. Vi har lärt oss det under de 19 år Situation Sthlm sålts på gatorna i Stockholm. Vissa har säljet i sig, andra lär sig snabbt, några måste jobba lite hårdare. När vissa väljer att skrika ut sin frustration och ilska väljer andra att skriva av sig i tidningen. Några gör både och.

Situation Sthlm erbjuder hjälp till självhjälp

genom meningsfull sysselsättning med tidningsförsäljningen utifrån varje individs villkor. Utöver möjligheten att tjäna egna pengar erbjuder vi också juridisk hjälp och stöd i kontakten med bland annat myndigheter.

När du köper Situation Sthlm ger du säljaren inte bara reda pengar utan mycket, mycket mera. Tack.

Situation Sthlm ges ut av Situation Sthlm AB. Tidningen är fackligt, partipolitiskt och religiöst obunden och kommer ut sista onsdagen i månaden 12 gånger om året.

Situation Sthlm AB ägs i lika delar av chefredaktör Ulf Stolt, Rainbow Sweden samt Ideella föreningen Situation Sthlm.

Aktiebolaget delar inte ut vinst till aktieägarna, allt eventuellt överskott återinvesteras i verksamheten.

STYRELSEN
SITUATION STHLM:
Ulf Stolt

Hans Larsson (ordförande)

Peter Söderlund

Den sociala verksamheten är en ideell förening. Försäljarna är hemlösa eller före detta hemlösa. Alla försäljare skriver under ett avtal, får en id-bricka med foto och en försäljningsplats.

Den sociala verksamheten består bland annat av distribution av tidningen, försäljarcafé, skrivarverkstad, försäljarblogg, datarum och juridisk rådgivning.

Värdegrund Situation Sthlm:

- är en gatutidning
- skapar debatt och opinion om hemlöshet och utsatthet
- erbjuder hemlösa människor sysselsättning
- verkar för yttrandefrihet

Målgrupp:

Situation Sthlm är en lågtröskelverksamhet som riktar sig till hemlösa, f.d. hemlösa och socialt utsatta människor. Många ur målgruppen har missbruksproblem och/eller är drabbade av psykisk ohälsa.

Syftet med tidningsförsäljningen, utöver den inkomst den genererar, är att skapa en struktur i tillvaron, stimulera till minskat missbruk och genom verksamheten få hjälp och stöd.

Verksamheten erbjuder också timanställning, arbetsträning, OSA-placering, skrivarverkstad, datorstöd, motiverande samtal, juridisk rådgivning och diverse aktiviteter.

Personer som inte omfattas av det sociala stöd som samhället erbjuder eller inte har några etablerade kontakter inom tex. socialtjänst, kriminalvård eller psykiatri skrivs inte in som försäljare av Situation Sthlm.

Syftet med Situation Sthlms verksamhet är rehabilitering med arbete som metod. Vår målgrupp

består av de personer vars stöd från Situation Sthlm kompletteras av samhällets insatser.

REDAKTION
Chefredaktör
& ansvarig utgivare
Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 953 90

Reporter
Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Consigliere
Jan Lindström

Art Director
Jesper Weithz

Webbredaktör
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se

Redaktionsråd
David Bogerius, Gerd Eriksson,
Alexandra Sundqvist

Korrektur
Hanna Hård

Medverkande skribenter
Henrik Emilsson

Medverkande

fotografer & illustratörer
Marc Femenia, Sara Moritz,
Joel Nilsson, Sofia Runarsdotter,
Magnus Sandberg, Jesper
Waldersten

För signerat material svarar redaktionen.
Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida
www.situationsthlm.se

E-post
red@situationsthlm.se

Tryck
V-Tab 2013

Räckvidd
142 000 läsare
(Orvesto konsument 2012:2)

Upplaga
33 100 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION
VD
Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 953 87

Ekonomi
Lilian Dahlqvist
lilian@situationsthlm.se
08-545 953 86

Adress
Krukmakargatan 34A
118 51 Stockholm

Tel
08-545 953 91

Fax
08-668 79 09

Organisationsnummer
55 66 49-1071

Plusgiro/Bankgiro
pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET
Verksamhetsansvarig
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 953 88

Samordnare
Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 953 81

Mariah Jansvik
mariah@situationsthlm.se
08-545 953 81

Telefonnummer distribution
08-545 953 81

Öppettider
Måndag till fredag kl. 8-15
Lördag kl. 10-14

Plusgiro/Bankgiro
pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Insamlingskonto
90 19 19-1

Organisationsnummer
80 24 11-14 97

ANNONSERING
& PRENUMERATION

Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 953 94

Privatprenumeration
12 nummer kostar 660 kronor

E-post
situationsthlm@pressdata.se

441 428
Trycksk

I huvudet på läsarna "Den tunna hinnan mellan att ha det bra och inte ha det beskrivs väl och ödmjukt"

Stockholmskt navelskåderi

Artikeln "Svårt med småpratet" (publicerad i Situation Sthlm #198) ger uttryck för ett talande stockholmskt navelskåderi.

Vad som gäller i Stockholm förutsetts gälla i hela Sverige. Fel.

På landet är det vanligt att hälsa även på främlingar, till exempel när man är ute och går. På många mindre orter är det inte ens socialt accepterat att inte hälsa på alla man möter, då räknas man som högfärdig.

När mina föräldrar som för närvarande bor utanför Ulricehamn är på besök i Stockholm pratar de gladeligen med ointresserade stockholmare som de inte känner.

**DANIEL LUNGGREN,
INFLYTTAD STOCKHOLMARE**

Bästa Irene

Jag är djupt imponerad över din essä om relationen till Ann-Bert.

Enormt välkomponerat och välformulerat – rent professionellt. Jag var helt övertygad om att det handlade om en destruktiv relation med en person – ända till sista stycket.

Skriv mer.

CARL-JOHAN EBERSTEIN

Lycka till, Agneta

Agneta, som publicerade "Ett öppet brev" i förra numret, vill jag tacka för ett bra inlägg.

Inte nog med att det är så sant, så starkt gjort som mor att förstå och att skriva om det. Och så bra skrivet.

Om vi människor var mer måna om varandra och reagerade lite då och då när våra ungdomar faktiskt behöver få indikationer på att det de gör inte är ok. Bara genom att visa att vi bryr oss så ökar deras tillit till samhället. Att bli sedd är så viktigt för det är till viss del vad det handlar om.

Agneta jag önskar dig all lycka i din stråvan, kamp, efter att få din dotter på rätt bana. Min mamma lyckades med mig. Jag fick också ett "skrämskott".

JANE

Berättelser som berör

Har köpt tidningen i flera år. Den har blivit bättre och bättre. Numera köper jag flera nummer av olika säljare. Jag köper tidningen för att försäljarna står här och jobbar och för att den är bra. Inte för att Mikael Persbrandt är på omslaget.

Ett kort, medmänskligt respektfullt möte. En del pratar mer, andra är tystare.

Tidningarna ger jag till bibliotek, lägger i väntrum (jag är läkare i Stockholm), tar med tillsammans med blomman på bjudning. Ett exemplar behåller jag. Och läser (nästan) allt.

Situation Sthlm är en oerhört viktig och utomordentligt bra tidning. Texter, reportage, dikter, tankar som berör, beskriver mänsklighet ur verkliga livet. Inga offerroller eller "tycka synd om"-beskrivningar. Berättelserna talar för sig själva. Om helvetes situationer, eller om glädjen när det har vänt, när framsteg kommer och uppskattas.

Har sällan sett sådan glädje och tacksamhet som den en före detta hemlös beskriver, när han eller hon

får ett eget boende, något som många av oss som har ett hem blir påmindra om då.

Att se varandra – oavsett position, prestation, lön – en kort stund, förutom ett arbete till en som inget har (just nu), tack vare tidningsverksamheten. En dag kommer flera säljare att få ett bättre liv. Eftersom de säljer tidningen. De jobbar.

Det är starten på nåt bättre. Den tunna hinnan mellan att ha det bra och inte ha det beskrivs väl och ödmjukt i Situation Sthlm – varför alla kan ta den till sig.

EVA MARIA LUNDELL

Håller inte med artikeln

Läste artikeln "Svårt med småpratet" i Situation Sthlm nr 198 och vill berätta hur jag ser på stockholmarna.

Jag kan inte hålla med om att det är svårt att få kontakt med stockholmarna ute på stan och i kollektivtrafiken. Eftersom jag är pensionär och mycket ute på stan så händer det ofta att jag tar kontakt med människor och småpratar. Visst händer det ibland att vederbörande tittar på mig med ögon som säger "vilken konstig människa". Men det är sällan.

Jag tar kontakt med alla kategorier av människor. Jag lär mig alltid något. Mina tunnelbaneresor tillsammans med min papegoja är helt fantastiska stunder.

Hemlösa, män med portfölj, ungdomar med flera är talföra och trevliga. Jag har hört många livsöden berättas. Hur ofta har jag inte hört att tordnedalningar är fåordiga, men det är inga som pratar så mycket

och umgås så mycket som dom. Jag hör själv till dom. Jag har lärt mig att man aldrig ska ha förutfattad mening om sina medmänniskor. Kafferasterna på arbetsplatserna är en jätteviktig stund för småprat. Det var dem jag saknade mest när jag blev pensionär.

Jag köper Situation Sthlm sedan många år tillbaka. En av de bästa tidningar tycker jag. I de sammanhangen har jag också fått höra berättelser om livsöden som har berört mig mycket. Som avslutning vill jag säga att det är bra att man kan använda sitt kort, tack för det.

ANITA ENGDAHL

Invektiverna i "Nisker slunker" finns på nätet

Precis som Towe Caraffa gladdes även jag åt de många märgfulla kraftorden i Ulf Stolts krönika "Nisker slunker" i Situation Sthlm #198.

Orden som Ulf Stolt funnit på Café Giffi är säkert hämtade från den trevliga lilla skriften "Svenska Invektiv" som i sin sjunde upplaga från 1965 finns på internet med den här adressen: <http://pressylta.sofia-albertsson.se/>.

Utgivarna, Anne von Eckermann och Johan Santesson, hoppas i sin efterskrift att den lilla skriften skall "kunna bidra till mera omväxlande och nyanserade tilltal människor emellan". Jag kan bara instämma i denna förhoppning och vill varmt rekommendera skriften till studium.

Och så vill jag passa på att tacka för en fin tidning.

LARS CLEVE

Skriv till I huvudet på läsarna

Situation Sthlm, Krukmakargatan 34 A, 11851 Stockholm. Fax: 08-668 79 09. Mejl: red@situationsthlm.se. Skriv namn och postadress (om du har någon). Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

HUVUDSTAN

FRIDA HEDERBEGITT

Mot strömmen

LADDNING Den 17 februari invigdes den första snabbaddaren för elbilar vid Roslagstull. Målet är att Stockholm, innan året är slut, ska ha 10 nya snabbaddare och 100 nya normalladdare för elbilar. Stationen gör det möjligt att ladda 80 procent av batteriets kapacitet på 25 minuter.

– Stockholms stad har en vision att vara en elbilstad till år 2030. Det är ett stort steg på vägen för att nå våra mål, säger Per Ankersjö (C), stadsmiljöborgarråd i Stockholms stad.

Enligt elkraftsbranschens intresseorganisation Power Circles senaste siffror, från 31 januari 2014, finns det 758 registrerade laddningsbara fordon – personbilar, lastbilar och fyrhjulinga mc – i Stockholms kommun.

ULF STOLT

Hiphopdokument

BOKUMENTÄR Journalisten Ametist Azordegan, känd från *En kärleksattack på svensk hiphop* i Sveriges Radio, har börjat arbetet med boken *Svensk hiphop*. Den ska innehålla alla svenska rappare, djar och producenter som förtjänar en plats och vara ute till julen 2014.

Arbetet kan följas på en blogg och på Instagram under namnet "svenskihiphopboken" och Ametist

Azordegan uppmanar alla som kan och vill hjälpa till att gräva i förråden.

– Jag vill verkligen att alla som sitter på bilder, historier eller annat material ska höra av sig. Tanken är att alla ska få chansen att bidra.

Hon har vikt mycket plats i verket för genrens "gamla rävar"

som kämpade på under en tid då hiphop inte hade någon plats på kultur- och nöjessidor.

– Det har länge funnits uppslagsverk om svensk rock och punk. Det är hög tid att dokumentera svensk hiphop också, säger Ametist Azordegan.

DAVID BOGERIUS

ERIK BY ERIK

Ametist Azordegan

Isbyk i Albysjön

TVÄTT Den 2 mars blir det isbyk vid Albysjön. Då visar tvättmadamer från det intilliggande Hagalunds tvätterimuseum hur det gick till innan vi hade maskiner till hjälp. Tvätten kommer att kokas på land i stora kärl och sedan sköljas i vak och klappas och skrubbas på isen.

I början av 1900-talet var det många av torparna på Södertörn som drygade ut sin inkomst med att tvätta åt mer välbeställda stockholmare. Det första kända tvätteriet i Värby-Fittjatrakten låg just där Hagalunds tvätterimuseum ligger i dag. I samband med isbyken blir det en visning av själva museet.

– Vi kör offentlig byk en gång per månad, så det finns fler tillfällen att se hur det gick till förr, säger Olle Magnusson, förestandare för Hagalunds tvätterimuseum.

GERD ERIKSSON

OLLE MAGNUSSON

"Vi har ett supervalår 2014 där de två blocken tjafsar om 200 spänn i plånboken och de enda som har en vision är Sverigedemokraterna – och i den visionen finns inte jag med"

Komikern Özz Nüjen tilldelas Expressens satirpris Ankan 2013.

I juryns motivering står det bland annat att han har "hjärnan, hjärtat och ryggraden som kännetecknar god satir".

Gröna frågor

BOTANIK Har du en krukväxt hemma som du undrar över vad det är för sort och hur den ska skötas? Då kan du ta med den till Bergianska trädgården 16 mars. Då finns det både botanister och trädgårdsmästare på plats i Edvard Andersons växthus för att svara på gröna frågor.

Det är nittonde året i rad som krukväxterna har en egen dag på Bergianska, och de vanligaste frågorna handlar om huruvida växterna ska stå mörkt eller ljus, hur mycket de ska vattnas, när de ska planteras om och hur man får bort ohyra. Den som inte vill släpa med sig sin blomma kan ta med ett foto.

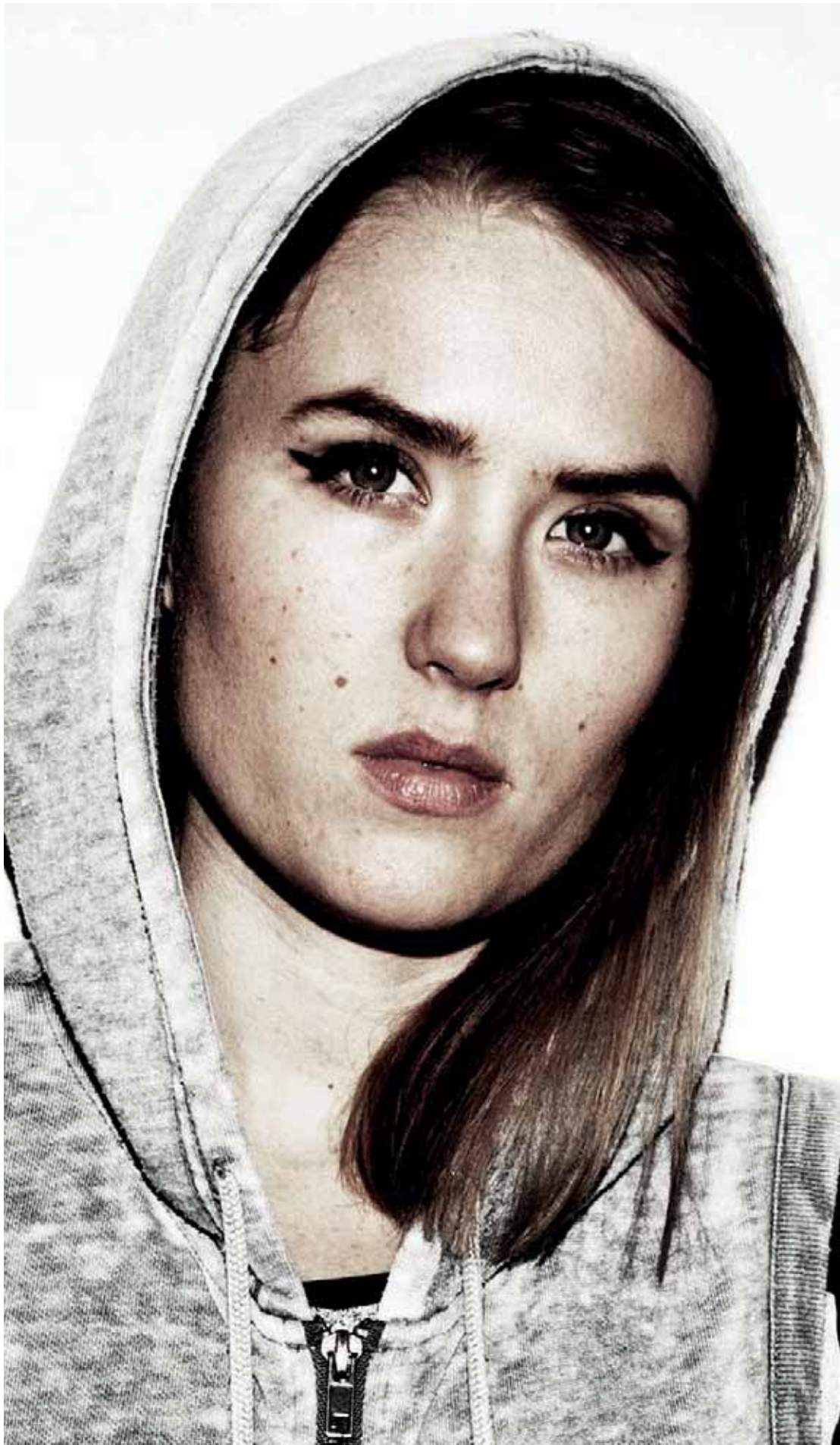
Finns det nån trend i krukväxter?

– De har blivit mer som snittblommor, folk slänger dem när de inte blommar längre, säger Kerstin Kustås som är botanist på Bergianska.

Vilken krukväxt är vanligast i Stockholm?

– Det vet jag inte. Men vi får fler frågor om citrusplantor av olika slag i dag. Det är väl ett tecken på att de är populära.

GERD ERIKSSON

BELÖNAD KORTFILMAREN LOVISA SIRÉN FRÅN HORNSTULL FÅR PRIS

"Känner att jag måste fortsätta"

KORTFILMEN *Pussy Have the Power* förärdades Sveriges största kortfilmspris Startsladden på Göteborg International Film Festival i januari. Förra året fick *Himalaya* pris för bästa film vid Novemberfestivalen i Trollhättan. Båda kortfilmerna är gjorda av 27-åriga Lovisa Sirén från Hornstull.

– Priserna betyder att jag känner att jag måste fortsätta. Det är inte lätt att försörja sig på att göra film, så då blir det nog extra viktigt att få uppskattning för det man gör.

Idén till *Pussy Have the Power* kom till Lovisa Sirén när hon och hennes tjejkompisar spelade upp en egen låt med samma namn på en fest. Låten var inte färdig, men en manlig musikproducent gillade det han hörde.

– Han ville vara med och mixa låten. Det blev en intressant diskussion i gruppen kring om han skulle få vara med eller inte. Jag tänkte att man kunde ta den problematiken till ett större sammanhang.

Startsladdenjuryn skrev i motiveringen att *Pussy Have the Power* har "ett anslag och en energi som står ut, och skapade en färdig uppfattning som sedan förändrades under filmens gång. Filmen visar på ett provocerande sätt hur svårt det är att på djupet utmana invanda könsroller, och hur effektivt de kan störa den kreativa processen".

Drömmen är att få göra en långfilmsversion, *Pussy Have the Power – in Space*, men en ny kortfilm är redan under produktion.

Det som började med en lånad gammal Super-vhs-kamera i mellanstadiet och fortsatte med utbildningar i tv-produktion, filmvetenskap och konst har nu blivit ett heltidsjobb.

– Jag och mina tjejkompisar började göra film redan i sexan. Vi gjorde actionrullar som *Blodkniven* och *Den galna mormorn* och så smygfilmade vi när vår lärare fick utbrott. Han stal bandet sen.

DAVID BOGERIUS

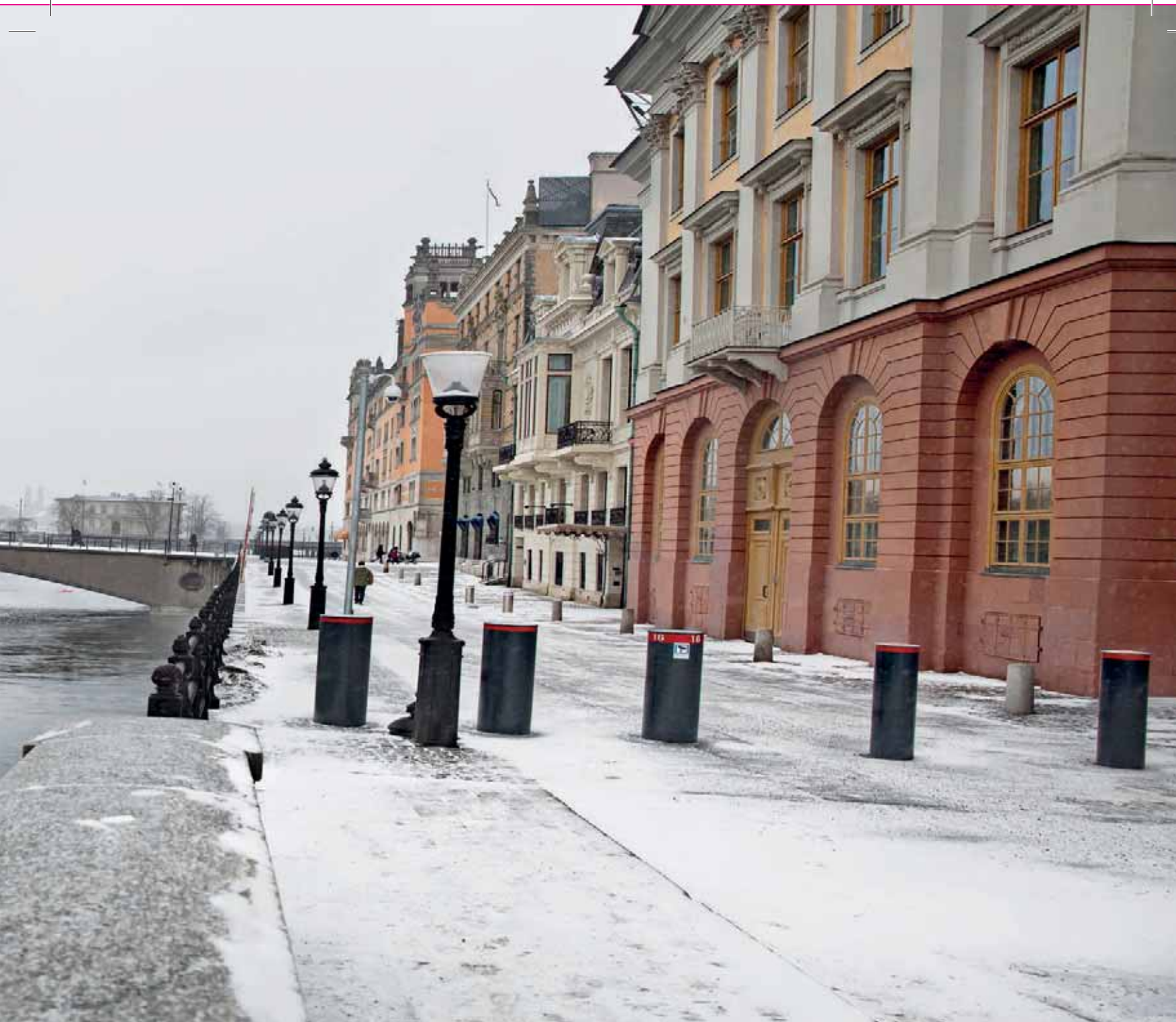
Strömgatan 13.20 – 14.12

.....
Ett Graham Greene-citat, två egyptiska lejon från 1500 före Kristus och det sista privatpalatset i innerstaden. Från Rosenbad till Grand Hôtel promenerar man som genom ett vykort. TEXT **ULF STOLT** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

SEDAN I SLUTET av maj 2009 har konstnären Laura Fords skulptur "Rag and Bone with Blanket" i hörnet Drottninggatan suttit under sin filt och spanat bort mot Strömparterren.

Att den hamnade just där beror på en omröstning som hölls i Situation Sthlm på våren samma år, i samarbete med Stockholm Konst.

Den här dagen viner små och nästan osynliga, men stickande och elaka, snöflingor horisontellt och har lagt sig i skulpturens alla veck och skrymslen. Två turister stannar till, kvinnan borstar lite snö av räven med sin vante, säger någonting till sin vän om den – hennes röst mjuk och vänlig, hon talar spanska, kanske por-

tugisiska – som tar upp sin telefon och tar en bild av räven och henne.

Det sitter ett klistermärke från Sverigedemokraterna på stolpen precis bakom.

Vid cementpollarna som reglerar biltrafiken till och från entrén till Rosenbad står en frysande skolklass. Läraren pekar och berättar, de två väktarna utanför huset håller sig i rörelse, tittar då och då bort mot skolklassen.

Precis i böjen av kajen vid Rosenbad sitter ett av de fyra livräddningskitt som är placerade utmed kajkanten – stege, båtshake med vimpel längst upp samt frälsarkrans, i signalfärgerna rött och vitt.

DET FINNS 12 gatlyktor i svart smide utmed Strömgatan från Rosenbad till Norrbro. De ser ut att höra hemma i en annan tid, ett annat sekel. Står man med ryggen mot väggen under en av de brandgula markiserna och tittar gatan bort – Riksdagshuset, Operan som sticker fram, Grand Hôtel, Bankpalatset, staketet mot vattnet, gatlykterna – skulle man nog sett ungefär detsamma för hundra år sedan.

Vid statsministerns bostad i Sagerska huset – ett unikt stadspalats i fyra våningar, det sista privatpalatset i innerstaden, som 1893–1894 byggdes om till ett "hôtel particulier" av Robert Sager och 1989 köptes av

staten – står en tom beskickningsbil parkerad. Utanför Operan en bit längre fram är det kö. En handfull personer väntar på biljettsläpp, de flesta vänder ryggen mot Norrbro och står en bit in under tak för att undvika vinden.

När jag stannar till och läser Det litterära Stockholms skylt som sitter på den låga mur som följer kajkanten ner mot Strömbron med ett citat från Graham Greenes roman *De skeppsbrutna* från 1954 blir det att jag tittar på det ena av de två lejon som pryder var sida av bron. Och noterar hieroglyferna runt dess fot.

Arkitekt Ragnar Östberg var den som placerade ut dem, men det var dåvarande arkivarien L M Bååth som

under en resa till Italien sett dem stå vid Vatikanmuséet och tyckt att två bronskopior av de egyptiska lejonerna skulle passa perfekt vid Norrbro. Kopiering bekostades av direktör Josef Jonsson.

VID BUSSHÄLLPLATSEN ÄR det tomt, när hop-on-hop-off-bussen stannar till kliver sex personer av, ingen går på. I det sega och iskalla vattnet vid trapporna mitt emot Kungsträdgården flyter gäss och svanar och pickar mat, obekymrade av vädret. En cyklist vinglar ut över Strömgatan från Strömbron. En buss tutar.

Utanför Operakällaren stannar en fiskbil. 📍

MARIA HAGSTRÖM OM ENKELHETEN BLIR LITE TRÅKIG SÅ ÄR DET SKITENKELT ATT HOTTA UPP DEN

Det är så enkelt att leva i dag, Smidigt. Som det här med att hitta den rätte. Besök bara rätt dejtingsida. Är jag en singel vars privata ambitioner är lika höga som de yrkesmässiga? Då är det elitsinglarnas sida som gäller, för sofistikerade singlar. De verkar ju skitroliga! Jag brer på lite om min utbildning för att platsa. Fyller också i egen etnisk härkomst, vilken härkomst jag skulle acceptera hos min partner och hur viktigt det är att partnerförslagets etniska härkomst matchar mina önskemål. Förträffligt. Då slipper drömmen om de små vita barnen spricka.

Jag rekommenderas sofistikerade

Daniel, Magnus, Peter, Fredrik och Mikael. Egenföretagare, ingenjör, it-utvecklare, gruppchef, systemutvecklare.

Men jag känner ju också att shit vad snygg jag är. Förtjänar jag inte någon med lika välslipad yta? Kunna "välja och vraka bland medlemmar som är minst lika välskapta".

Men om jag inte klarar inträdeskraven till dejtingsajten för vackra människor kan jag alltid ansluta till sidan där bara fulingar kan regga sig. Fint att veta att det finns någon för alla.

OCH VIPS GIFTER vi oss, vilket också kan göras skitenkelt. Jag och

företagaren Daniel. Sedan söker vi "bygglov enkelt på nätet" och tar ett "snabblån enkelt på nätet". Men om enkelheten blir lite tråkig så är det skitenkelt att hotta upp den. Tar hjälp av dejtingsidan som garanterar mig att hitta en upptagen man att ha en affär med.

En medlem rekommenderar sidan: "Ni har hjälpt mig förstå att man, trots ålder, fortfarande kan få den där pirrande känslan i magen!" Under-tecknat: Stefan, 35 år, Sundsvall. Så gulligt. Och i den åldern!

Men plötsligt kommer min vackra och sofistikerade Daniel in i rummet. Vilken jävla tur att det finns en "panikknapp" på sidan! Panikknapp-

pen: "Undvik att din partner överraskar dig mitt i en online-flört. Tryck på Panikknappen och du kommer omedelbart loggas ut och skickas till en neutral hemsida."

MEN OM DET skiter sig, om jag blir less på Daniel trots att han är så välskapt, då kan jag faktiskt skilja mig skitenkelt. Köpa ett skilsmässopaket på nätet. Om elitmannen Daniel vill skiljas, då kan vi slå till på "Standardpaketet" för 1 590 kronor. Väger han att skiljas får vi i stället välja "Stämningpaketet" för 2 490 kronor. "Allt du behöver för din skilsmässa ingår. Bara skriv under och posta." Smidigt. Så enkelt det är att leva i dag. ☺

KÖP SITUATION STHLM AV JIMMY VID SÖDRA STATION

Hitta Jimmy och andra säljare på situationsthlm.se/karta

GÖR SOM
ALLA ANDRA:

GÖR SOM
ALLA
ANDRA!

Moa Gammel spelar huvudrollen i tre svenska biofilmer i vår. I mars är det premiär för den suggestiva thrillern *Tommy*, där hon spelar den depraverade gangsterflickvännen Estelle. Det är den kanske mörkaste roll hon gjort. Hittills. **TEXT ALEXANDRA SUNDQVIST FOTO SARA MORITZ**

KRIGAR FÖR SITT

Filmen *Tommy* är delvis baserad på verkliga händelser. Den utspelas i dyningarna efter "ett av de största kriminalrånen i Sveriges historia" – i filmen kallat för Landvetter-rånet – och skildrar den uppgörelse som sedan sker i Stockholms undre värld.

Ett år efter den spektakulära kuppen saknas fortfarande bytet på cirka 40 miljoner. Estelle, som flytt utomlands tillsammans med sin man Tommy efter rånet, återvänder hem med sin dotter för att kräva in hans del.

Men allt går inte som hon tänkt sig – eller?

Filmen är, i sin genre, banbrytande – den presenterar ett kvinnligt persongalleri som är mer subversivt än i gängse svenskt kriminaldrama, där kvinnor ofta spelar mordoffer, prostituerade eller inget ont anande flickvänner. Kvinnorna i *Tommy* tillåts vara subjekt. Dessutom berättas historien ur en ny vinkel – frun/flickvännens.

– Estelle kan spela på sin roll som "flickvännen" och antas därmed inte vara så involverad, på det sättet får hon en slags "frikort". Omgivningen tror inte att hon har förmåga att tänka ett steg längre... Men egentligen har hon större planer. Hon är målmedveten, samtidigt är hon inte helt igenom sympatisk, säger Moa Gammel.

Hon fortsätter:

– Det var en otroligt krävande roll att göra. Den är, liksom filmen i övrigt, högingtensiv. När jag såg filmen på en stor bioduk för första gången fick jag hjärtklappning och höll på att svimma. Det var en sån fysisk känsla, som om den känsla jag hade under inspelningen kom tillbaka.

Liksom sin karaktär Estelle gör Moa Gammel, på sitt eget vis, uppror mot den roll och

de konventioner som tilldelats henne. Om man ska hitta en röd tråd i hennes konstnärliga yrkesbana så är det kanske just den att hon vrider på perspektiven, söker svaren bortom stereotyperna.

Hittar nya, förändrar inifrån. Hon försöker att välja roller därefter. Exempelvis trotsar även Lo, karaktären som Moa Gammel spelar i det kommande relationsdramat *Hemma* mot Simon J. Berger, gängse könsnormer.

– Båda är fantastiska kvinnoroller – subversiva, komplexa och egna. De har också

BÅDA ÄR FANTASTISKA KVINNOROLLER – SUBVERSIVA, KOMPLEXA OCH EGNA.

blivit en påminnelse för mig om vad man inte ska nöja sig med. Det kan vara smärtsamt att göra saker man inte tror på. Ju äldre man blir, desto lättare blir det att undvika de kvinnliga klichéerna på film.

Efter 30 händer det någonting, säger hon, och berättar att hon har den amerikanska skådespelaren Robin Wright (bland annat aktuell i säsong två av den politiska Netflixserien *House of Cards*) som förebild.

– Hon är fantastisk och orädd, vågar göra såriga karaktärer. Hon anpassar sig inte heller till industrin – hon vågar åldras, opererar sig inte och visar upp sina rynkor med stolthet. Hon vill inte vara en Jennifer Aniston som fortfarande spelar strippa vid 40.

I MARS STARTAR Moa Gammel en podcast under namnet "Genier", där hon tar med sig kulturskapare, politiker och debattörer till det symboltyngda Röda rummet på Berns för ett samtal om deras yrkesgärning och

kreativa processer. Bland gästerna märks Suzanne Osten, Gudrun Schyman, Anna Odell och Anna Serner, vd för Svenska Filminstitutet som satt jämställdhet på agendan inom svensk film.

Premiären för podcasten sker på internationella kvinnodagen 8 mars.

– Man kan säga att vi tar tillbaka rummet. Röda rummet har ju, sedan Strindbergs tid, varit en symbol för det manliga geniet. Ett rum där kvinnor, historiskt sett, inte varit välkomna i andra avseenden än som skökor.

Moa Gammel berättar vidare att hennes dröm är att skapa "ett nytt Grupp 8", i en individualistisk tid där sammanslutningar och kollektiva rörelser ofta lyser med sin frånvaro. Ett slags frizon där människor kan mötas och dela erfarenheter, eller ett slags politisk plattform, om man så vill.

Och det behövs, konstaterar hon.

– Dels för att kulturpolitiken blivit mer och mer lönsamhetsinriktad, men också för att genusanalysen och medvetenheten i kulturen i många fall är bristfällig.

– 19 av 20 podcaster produceras av män. Och när kvinnor intervjuas i medier om sina konstnärskap får de nästan alltid frågor av privat karaktär. Frågor om män, barn, kläder. Medan kritikerna ofta läser deras verk som biografiska. De degraderas som konstnärer och yrkespersoner.

Men Moa Gammel är optimistisk inför framtiden.

– Jag kommer att fortsätta kriga på.

ÅLDER: 33 år. **BOR:** Midsommarkransen, Stockholm. Uppvuxen i Vasastan. **YRKE:** Skådespelare, producent. Skriver också egna manus för långfilm och tv samt arbetar med en roman. **AKTUELL MED:** Huvudroll i *Tommy* (premiär 14 mars), *Kärlek deluxe* där hon spelar chicklitdrottningen Selma och i kommande filmen *Hemma*, ett romantiskt drama med premiär i maj. **BAKGRUND:** Bland filmerna hon medverkat i märks *Underbara älskade* (2006), *Sommaren med Göran* (2009) och *Puss* (2010). Debuterade på Dramatens scen som 12-åring. Utbildad vid Handelshögskolan i Stockholm.

Porten är nästan förödmjukande stor och tung. Naturligtvis har många gått in genom den med ängslan och farhågor. Över portalen en just sekelgammal granitskulptur med namnet "Lag och rätt 1914". Stockholms rådhus är en nationalromantisk borg i vasastil.

Stockholms tingsrätt där inne är Sveriges största och brädaste.

När 1900-talet inleddes hade huvudstaden två oerhörda byggprojekt: dels ett nytt kommunalhus på den nedbrunna eldkvarnens tomt, dels ett rådhus med tingsrätt.

Sex arkitekter tävlade om att få uppföra Rådhuset. Två gick till final: Ragnar Östberg och Carl Westman. Staden beslöt att ge rådhuset till Carl Westman. Ragnar Östberg

RÄTT I RÅDHUSET

Rådhuset vänder fortfarande Polishuset ryggen. Efter branden för sex år sedan har Rådhuset halverats på längden. Nu finns ett kafé och nya dörrar så att väktarna slipper bli förkylda av draget. Men man dömer fortfarande enligt rådande lag. Även om det numera är enklast att skilja sig på nätet. TEXT JAN LINDSTRÖM FOTO MARC FEMENIA

kompenserades med kommunalhuset, som kom att kallas Stockholms stadshus.

Det tog fem år att bygga rådhuset på mark som var låg och sank.

Carl Westman lät sitt hus vända ryggen mot det gamla Polishuset och överglänsa det på alla vis, som för att peka på rättvisans hierarkiska struktur.

Arkitekten hämtade sin inspiration från vasatidens, 1500-talets, tunga borgar, särskilt Vadstena slott. När Rådhuset brann för sex år sedan stod bastanta värden på spel. Men samtidigt uppstod en oväntad möjlighet att göra huset mindre skräckinjagande. Eftersom Rådhuset är ett statligt byggnadsminne fanns ingen chans att rita om utsidan. Men insidan blev mycket annorlunda.

Så kommer det sig att under den hotfulla

granitportalen står ett plakat utvikt som välkomnar in till kaféet i Rådhuset.

Kaféet med lunchservering är ett resultat av en radikal plan: halvera Rådhuset på längden, öppna den främre delen för allmänheten och håll den bakre, mot gamla Polishuset, för administrationen.

På det viset kan man nu gå rätt in i "borggården", fika eller luncha till vänster, ställa frågor till höger där receptionen och registradorerna håller till med allt offentligt material, framför allt domar, tillgängligt.

I receptionen finns vakterna som före ombyggnaden hade en nisch i entréhallen som var ständigt utsatt för drag från de stora otäta dörrarna. Vakterna var oftast förkylda innan de eleganta kioskerna med säkerhetsglas uppfördes.

DET FÖRSTA MAN ser innanför portarna är en liten disk. Bakom den står en vittnesstödjare och väntar, såvitt han eller hon inte redan är inne i en rättsal och stödjer ett vittne – eller ett brottsoffer.

Vi möter Bengt Hellborg vid disken. Han är pensionerad ekonom, 74 år gammal, en av 35 volontärer i jobbet.

Han är en Mycket Viktig Person i huset. Innan Brottsoffermyndigheten införde vittnesstödet var instämnda vittnen rätt ofta en darrig samling som helst inte skulle ha kommit alls om inte kallelsen innehållit ett hot om böter vid uteblivelse.

Och Bengt Hellborg har mött åtskilliga ►

Bengt Hellborg.

brottsoffer som mått illa vid tanken på att möta förövaren eller förövarna öga mot öga.

Han behövs. All hans människovänlighet.

Inne i borggården välver sig de nybyggda rättssalarna som finns inne i det som kallas "äggen". De ser ut som utskurna bitar av Globen och kontrasterar med sin äggskalsfärgade glansyta mot de sträva gamla väg-garna i övrigt.

Kring kaféet surrar ett gäng skolbarn, sjunde-klas-sare från Täby på studiebesök. De ser fram emot att få se en riktig rättegång, för de har ingen aning om hur mycket en svensk förhandling skiljer sig från ett amerikanskt tv-drama. En flicka vid sofforna utanför kaféet ropar:

– Jag vill se misshandel.

Det finns ljustavlor som visar allt som pågår i rättssalarna, ungefär som tåg-tidtabellerna på Centralen. Jag ögnar hastigt igenom dem men ser ingen "misshandel", bara ett "våld mot tjänsteman", som oftast betyder motstånd vid haffning.

Registrationen har ett läsrum för studenter, journalister och annan allmänhet. Där kan man slå i pärmar och läsa hur många domar som helst.

Ganska snart upptäcker man att det går väldigt många sjaviga småbrott på varje större. Innehav, lättare misshandel, rattonykterhet och just våldsamt motstånd, hur mycket som helst. I jämförelse är kassaskåpsprängare och fasadklättrande gentlemannatjuvar väldigt fåtaliga.

Det kan ändå finnas underhållande läsning i pärmar.

Mitt bästa fynd den här dagen är en misstänkt bilist som uppehöll sig i bussfilen på Hamngatan. En polis fick syn på honom och satte efter honom. Till häst. Det var en ridande polis som galopperade efter trafiksyndaren på Hamngatan i Stockholm.

Nej, han kom inte fatt honom, men han larmade per komradio ett par kolleger i bil och de tog syndaren. Jag ser scenen på insi-

dan av mina ögonlock. En vilda västern-jakt på Hamngatan.

Många av de tilltalade erkänner sina förbrytelser, men oanat många minns inte vad som hände och varför. Även de som ställts inför övertygande bevisning säger att de inte förstår, att det är så olikt dem att ha slagit någon eller tagit sådana droger som de uppenbarligen haft rester av i blodet.

Jag läser om en berusad man som bara skulle köra sin bil till närmsta parkeringsplats, men hamnade i "blixthalka", fick en sladd och blev fast i en snödriva. Han försökte rucka ut bilen ur snön, back, framåt, back, framåt. Men plötsligt tog bilen "ett skutt, hoppade upp och landade på ett räcke".

Han kunde inte fatta hur detta var möjligt.

Nu fick han dagsböter plus 500 kronor till Brottsofferfonden plus 615 kronor för urinprov och analys.

FÖRR KUNDE MAN gifta sig i Rådhuset. Det kan man inte längre. Däremot skilja sig, mot en avgift på 450 kronor.

Det har gjorts ansträngningar att förenkla skilsmässor när det inte förekommer tvister och ungar i kläm.

Det enklaste är att skiljas på nätet.

Man går till skilsmässaoon line.se så tar ett Göteborgsföretag med juridisk kompetens tag i hela rasket. Man får alla papper hem att printa ut. "Bara skriv under och posta", som det står. Standardpaketet 1590 kronor, med barn under 16 år blir det 1990 kronor. Avgiften till tingsrätten kan man skicka elektroniskt.

Det är nya tider.

Det finns ungefär lika många domare som vittnesstödjare i huset. Vi träffar en av domarna, rådmann Hans Cederberg. Han sitter ordförande i en rättegång som handlar om korruption, mutor och grejer inom kriminalvården. Målet har tilldelats 51 förhandlingsdagar, ett ovanligt stort och segt mål.

Varför vill man bli domare?

Koppar-Matte med piska – skamstraff i medeltidens Stockholm.

– Tycker man om människor ska man nog kunna överväga att bli domare.

Vad är glädjen i jobbet?

– Det är alltid en historia som rullas upp i rättssalen. Ofta en ganska bra historia. Jag har nog inte upplevt en tråkig sekund i jobbet.

Hans Cederberg har jobbat 50 år i rättsmaskineriet.

Hans Cederberg.

Nu säger han att intresset för människorna är det väsentligaste. Att se dem och försöka förstå dem och att behandla dem med rättvisans värdighet – med hjälp av lagtexterna. Han har en notarie som studerade statsvetenskap innan han bytte till juridik.

– Han för med sig samhällskunskaper av annat slag i juridiken och det är nyttigt och bra.

En domare möter ofta tragedier, sorg och lidande i rättssalen. Hur värjer man sig mot att gråta?

– Man blir van. Och känslouttringar ska en ordförande i rätten hålla sig ifrån. Det är naturligtvis väsentligt.

Så när gråter ordföranden?

– Jag kan känna tårar tränga på när nationalsånger spelas och nån får en medalj, nån som har kämpat och slitit för att bli bra eller bäst. Det rör vid mig när jag ser den sortens glädje. Så är det kanske för de flesta av oss.

Har han dömt ut livstid?

– Ja, en gång. Ett styckmord. Ingen chans på nåt annat än livstid.

Jag frågar om det kändes obehagligt.

– Inte alls. Det var mitt uppdrag och jag hade lagboken där. Det kändes varken bra eller dåligt. Det var rättviseutövning.

CHEFEN FÖR ALLTIHOP är lagmannen. Han heter Stefan Strömberg och sitter uppe i Rådhusets torn. Han var tidigare rikspolischef. Det verkar ha varit ett eländigt jobb och förmodligen trivs han bättre nu i sitt torn i vasastil.

För all annan personal börjar det bli lite trångt i huset. Det blir alltmer att göra eftersom alla tingsrättens mål numera samlats till Rådhuset, alltmedan staden själv växer så det knakar.

Man kan ta en grekisk sallad och ett glas vatten för 69 kronor på Rådhuskaféet. Det surrar av människor omkring en och en man hör jag säga ganska högt:

– Men fel är det i alla fall, vad de än påstår. ☹

SPELAR SIN EGEN ROLL

Jonas Karlsson är dubbelt aktuell. Dels spelar han *Rickard III* på Dramaten, dels spelar han en av huvudrollerna i filmen *Stockholm Stories* som bygger på hans novellsamling *Det andra målet*. Även om syokonsulenten avrådde honom från att välja teaterlinjen på Södra latin så var det där han började erövra en ny värld. Och kanske därför som han nu längtar till skivarlägenheten på Söder och efter att "själv få bestämma hur allting är".

TEXT **ULF STOLT** FOTO **SOFIA RUNARSDOTTER**

Jonas Karlsson står med huvudet lätt framåtböjt bredvid Björn Granath, med ryggen mot salongen, på en upphöjd, svart, sakta medsols roterande rundel på Dramatens stora scen. Några av de andra skådespelarna i föreställningen – det är repetition av *Rickard III* – sitter rakryggade på stolar uppställda i rader på samma rundel, någon sitter direkt på golvet.

Knappa tiotalet bänkrader ut i salongen sitter regissören Stefan Larsson och stödjer armbågarna mot sin pulpet och lutar hakan i händerna. Jonas Karlsson och Björn Granath kliver av rundeln och när de tagit några steg och är mitt för den tomma salongen och Jonas Karlsson precis börjat säga sin replik ropar Stefan Larsson "bryt" och kommer upp till skådespelarna på scenen.

– Tänk på tempot, det är mycket information just här. När ni gör klungan där sen, innan ni båda går i väg, tänk på att det är texten som ska dra er in.

Han går tillbaka till sin plats ute i salongen och repetitionen fortsätter. Någon behöver sufflör för en replik. Formuleringar, tempo och fraseringar skiljer sig lite mellan scenernas omtagningar. Jonas Karlsson vänder vid ett tillfälle ut och in på en formulering och glömmer att vända sig mot rätt motspelare och det blir skratt och Stefan Larsson kommer upp på scenen igen och han, Jonas Karlsson, Björn Granath, Torkel Petersson, Reuben

Sallmander och Danilo Bejarano börjar tala om tv-serien *Breaking Bad*, vem som sett den och inte och i så fall hur många säsonger. Jonas Karlsson har sett två säsonger.

– Du måste se klart den. Den är lite *Rickard III* den också, även den en maktkamp, säger Stefan Larsson i trappan ner från scenen på väg tillbaka till sin plats.

ETT SÅNT HÄR HUS [SOM DRAMATEN] ÄR JU SÅ MYCKET SINA MÄNNISKOR.

Jonas Karlsson stannar till och går ner på knä till vänster vid scenkanten framför sufflören och de går snabbt igenom några kommande repliker. Han testar dem sedan lite tyst för sig själv, med aningen varierande betoning på ordet "om", när han vänder tillbaka mot ensemblen.

Stefan Larsson ber skådespelarna att "ta det från gospelkören igen". Jonas Karlsson går upp på den roterande rundeln och ställer sig bredvid Björn Granath. Repetitionen sätter i gång.

Det återstår drygt två veckor till premiären 26 februari.

PÅ ANDRA SIDAN en smal korridor precis vid scendörren in till stora scenen ligger det som kallas artistfoajén. Vi sätter oss i en soffgrupp vid fönstret, Jonas Karlsson i stolen med ryggen mot gardinerna. Det finns ytterligare några soffgrupper, bord

och fätöljer spridda i rummet. Och en samling porträtt på väggarna av i huvudsak män i den absolut översta medelåldern som man förstår, av inskriptionerna på tavlorna, har haft en avgörande betydelse för att Dramaten alltså är Sveriges nationalscen.

– Om man inte är på scenen hela tiden kan man vara här, det går kallningar

så man hör när man ska in, så man kan gå emellan. Annars sitter vi här och har genomgångar efteråt. Det är som ett samlingsrum.

Det skräller till i högtalaren. "Avslut repetition av *Rickard III* på stora scenen. Tack för i dag." Jonas Karlsson har varit anställd här på Dramaten sedan 1999.

– Ja, jag har ju varit både här och på Stadsteatern och lite runt, varit tjänstledig för att skriva och spela in filmer och så. Eftersom jag är i väg så mycket är det lite som att komma hem.

– Ett sånt här hus är ju så mycket sina människor, de som är här. Och är man i ett bra sammanhang är det oftast lustfyllt.

Sin loge på nedre botten delar han med två andra skådespelare.

– Men jag har ett eget bord där jag har mina grejer. Och en ful, gul soffa som vi turas om att ligga på.

Han tycker att de ligger bra till i repetitionsarbetet, men tillägger att han aldrig varit med i en föreställning där de inte önskat att de hade ytterligare en veckas repetitionstid när det är tid för premiären.

William Shakespeares *Rickard III* är en mörk och bloddrypande, men humoristisk, skildring av hertigen av Gloucester – en av teaterhistoriens mest hänsynslösa och blodtörstiga skurkar – och hans väg till makten. Just pjäsens humor och lekfullheten under repetitionen var märkbar de dryga två timmar jag tittade på den.

– Den här uppsättningen kommer att vara lekfull. Men det finns ju en massa allvar i botten. Shakespeare är ju så – de stora frågorna i botten men samtidigt är det högt i tak. Jag tycker att det är fint med honom, att det ena inte förtar det andra.

Tycker du att själva repetitionsarbetet är roligt?

– Jag älskar att repetera, när man är på sal och testar olika varianter. Jag känner alltid att det är lite trist när det sen läses fast i en föreställning. Men förhoppningsvis har man då ändå gjort det så att man kan fortsätta vara levande i det. Det kanske blir ungefär likadant varje kväll – jo, det blir det väl – men att man inte är helt säker. Jag vet vad jag ska ha för ingång, men sen kan det bli olika temperaturer eller så.

– Det gäller att hålla det öppet men ändå veta vad man ska göra, vad man ska säga.

ATT JONAS KARLSSON gjorde sin första roll som tioåring – han spelade barnhemsbarn i filmatiseringen av *Rasmus på luffen* – är egentligen bara delvis sant. Han och en kompis brukade göra sketcher på roliga timmen i skolan på fredagarna och en dag såg hans pappa en annons i tidningen där det stod att det söktes barn till en filminspelning. De åkte dit och Jonas Karlsson fick provspela. Och fick – tillsammans med ett tjugotal andra barn – en roll, för att de, som han skrattande uttrycker det, "tog väl de som såg fattigast ut, det krävdes ju liksom inga skills". I filmen flimrar han bara förbi, han stannade nämligen inte inspelningstiden ut.

– Det var verkligen öken där, tyckte jag. Jag fattade ju inte vad det var – man fick vänta jättelänge ute på nån gård i Sörmland. Och man var tvungen att sova borta. Jag tror att det var meningen att jag skulle ha varit där i en vecka, men jag vägrade. De

kom och hämtade mig andra dan. Jag räknar inte det som början av min karriär. Det snarare skrämde mig.

Det han drömde om tidigt, långt innan han hade en tanke på att det var skådespelare han ville bli, var att skriva, att bli författare.

– Jag vet egentligen inte varför, jag började bara skriva tidigt som nån sorts verklighetsflykt. Jag tyckte om att sitta och hitta på historier. Då skrev jag bara äventyrsgrejer och sånt.

– Mamma läste mycket sagor för mig när jag var liten och hon var en duktig berättare. Men det tror jag mer inspirerat mig att

FILM ÄR FILM, BOK ÄR BOK, DET GÅR INTE ATT HÅLLA PÅ OCH SAKNA NÅT, FÅR INTE MANUSFÖRFATTAREN GÖRA SIN GREJ KAN DET BLI HELTOKIGT.

i första hand bli skådespelare, men jag vet inte.

Jonas Karlsson växte upp utanför Gustavsberg ute på Värmdö, "det var inte så mycket yttre stimuli".

– Jag hade en skog bakom huset, där spenderade jag ganska mycket tid. Ensam. Min brorsa är fem år äldre än jag också, så det blev mycket att jag fixade själv, hittade på egna grejer. Jag trivdes bra för mig själv, hade nog en ganska livlig fantasi. Jag vet att det var så flera gånger att jag efter skolan längtade ut till skogen där och att bara få vara i min egen värld.

Han jämför det lite med läget han befinner sig i nu, att han gillar det han gör nu – det är skönt och tryggt och kul att samarbeta med andra – men att han samtidigt längtar efter att få sätta sig i sin skrivarlägenhet på Söder och vara den "som bestämmer allting och själv hittar på hur det ska vara".

– Man måste dyka ner i det och vara där hela tiden, det blir svårt att göra det i spelperioder. Jag är så mycket här då, det är svårt att släppa det. Tyvärr. Jag hade gärna varit som Staffan Göthe som sitter och skriver i pauserna. När han repar sitter han i salongen och skriver. Jag får ingen ro så.

ÅR 2007 DEBUTERADE Jonas Karlsson som författare med novellsamlingen *Det andra målet*. Två år senare kom den andra novellsamlingen *Den perfekta vännen* och ytterligare två år senare kom den tredje novell-

samlingen *Spelreglerna*. I slutet av 2013 kom boken *God jul* ut, vilken förlaget valt att kalla för "en berättelse".

Samtliga böcker har fått det man brukar benämna som "ett gott mottagande" av både recensenter och läsare, och 7 mars har filmen *Stockholm Stories* premiär. Filmens manus är en fri tolkning av novellerna i *Det andra målet* och Jonas Karlsson spelar en av huvudrollerna – Thomas, assistent till finansministern.

Han kontaktades av producenterna Karin Fahlén och Martina Stöhr för fem sex år sedan med förslaget att de ville göra

film på boken. Han trodde först att de ville använda en av novellerna, men de ville använda hela boken.

– Jag tänkte väl "Good luck", men de framhärdade i det där, sa att de skulle göra nåt *Shortcuts*-liknande. Boken är ju lite så att det hänger ihop, fast det inte hänger ihop – det är olika personer som bär röd näsduk, det är flera brev som figurerar. Så kan man ju göra i litteratur, det funkar ju inte på film.

Jonas Karlsson träffade manusförfattaren Erik Ahrnbom och de diskuterade bokens tema – ensamhet, storstan, människor i grupp, att vara högpresterande. Och när Erik Ahrnbom frågade om han fick fria händer svarade Jonas Karlsson bara "kör på, gör som du känner".

– Min erfarenhet – jag har ju varit med i några filmer – är att det blir bäst när författaren bara lämnar över. Film är film, bok är bok, det går inte att hålla på och sakna nåt, får inte manusförfattaren göra sin grej kan det bli heltokigt.

Under arbetet med manus fick han läsa några olika versioner för att godkänna dem och kände tidigt att detta verkligen var någonting helt annat än hans bok.

– Det är väldigt roligt, väldigt häftigt, för mig som suttit och skrivit och hittat på och sett det här framför mig... att det händer nånting med berättelserna som är nåt helt annat än det jag hade tänkt mig. Nu när jag ser filmen, jag har ju ändå varit med och

Jonas Karlsson i Dramatens uppsättning av William Shakespeares Rickard III.

ROGER STENBERG/DAMATEN

JONAS KARLSSON

FULLSTÄNDIGT NAMN: Sven Bert Jonas Karlsson.

FÖDD: 11 mars 1971 i Salem, växte upp på Värmdö.

GÖR: Skådespelare, författare. Har sagt om sina noveller: "För mig är det viktigt att det finns nåt slags mysterium även för mig, nåt jag inte vet förrän det är klart". Tilldelades en

Guldbagge 2003 i kategorin Bästa manliga skådespelare för rollen som Stefan i filmen *Detaljer*.

AKTUELL: Spelar *Rickard III* på Dramaten. Och en av huvudrollerna – Thomas, assistent till finansministern – i *Stockholm Stories*, vars manus bygger på hans novelldebut *Det andra målet*.

spelat i den, är det som att de tagit allting i boken och slängt upp det i luften, slagit sönder det och satt ihop det igen. Det är samma delar, men ihopsatta på ett nytt sätt som verkligen tilltalar mig.

– Det är som en bonus när man är författare att det kan bli så. Om jag gjort film på boken – vilket jag aldrig skulle gjort – hade det blivit helt annorlunda.

FRAM TILL GYMNASIET hade skådespelandet mest varit en rolig syssla, något han gjorde med kompisar på lördagarna på Minateatern vid Odenplan. Han började gå ekonomisk linje på Nacka gymnasium men märkte efter ett tag att han var tvungen att byta linje, att det inte var hans grej att läsa ekonomi med all matte.

När han gick till syokonsultenten för att tala om det hade hon en del broschyrer om olika linjeval, bland annat en om teaterlinjen på Södra latin. Jonas Karlsson pekade på den.

– Hon försökte avråda mig, sa att jag i så fall fick räkna med några år i kassan på Ica eller McDonald's. Men då kände jag att i så fall får det bli så, jag har inget val. Och hon fick ju rätt.

I jämförelse med många av sina klasskamrater saknade Jonas Karlsson teatervana. När de andra talade "om Galeasen och sånt" hade han ingen aning om vad de menade.

– Jag kommer ihåg att första gången jag var där så tänkte jag att "det är ju ingen riktig teater, de har ju inte ens en ridå". Det var mycket för mig att ta igen där, de talade om Sartre och sånt, jag hade ingen aning om vem det var. Jag fick jobba ganska hårt för att komma i kapp. Å andra sidan var det ganska roligt, som en ny värld som kändes kul att få erövra på egen hand.

Under skoltiden skrev han mycket dikter, målade en del, men var fortfarande inte säker på att han ville bli skådespelare, det handlade för hans del mera om att "söka en kreativ miljö". En kreativ miljö han redan börjat utforska då var musiken. Jonas Karlsson spelar klarinett och har lirad i en hel del band – punkband; i ett stort band med blåssektion. Oftast sjöng han, fuskade lite på trummor och gitarr och spelade synt i syntbandet The Projects.

Banden han var med i lirade runt lite i stan. En spelning han aldrig glömmer var en kväll på Kolingsborg med syntbandet. ▶

Hans bandkollega hade nämligen hört att man kunde, om man själv bedömde att det behövdes, rekvirera kravallstaket från Stockholmspolisen. Så inför en spelning på Kolingsborg ställde de upp ett kravallstaket framför scenen. Men det var bara bandet plus sju åtta kompisar i lokalen som lyssnade, så "vi stekte kravallstaketet till nästa gång".

– Men då var det jättemycket folk, skinnhuven. Innan vi skulle upp på scenen spelade dj:n nåt Hitler-tal eller nåt, vi stod bakom ett draperi och tänkte "vad är det här, hur

JAG HAR FÖRSÖKT ATT FÖLJA MIN LUST.

fan hamnade vi här?". Draperiet drogs ifrån och vi gick ut, jag hade bar överkropp, skinnbyxor och kajal. Skinnskallarna stod längst fram och dunkade händerna i scengolvet.

Jonas Karlsson ville markera, ville bokstavligt sättet ner foten där och då, visa att det var de som spelade nu, det var deras scen, deras stund. Så han tog några steg mot scenkanten och stampade ner sin känga mellan händerna på en skinnskalle som stod och dunkade knytnävarna i scengolvet.

– Då känner jag bara – smack – hur nån tar tag om mitt ben, sen dras jag långsamt ner från scenen och jag är säker på att de ska slå ihjäl mig. Men det gör de inte. De drar micken från mig, en skinnskalle tar den och skriker "FFFFFFiiiiitttttttttaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa" i den, sen går micken runt bland dem. Medan jag förnedrad klättrar upp på scenen igen. Då har min polare stängt av musiken – allting var ju på sequenser – så vi la av. Sen gömde vi oss i en liten skrub, satt och häckade där tills stället stängde klockan två eller nåt. Det fanns ingen bakväg att ta sig ut.

DET RASSLAR TILL i högtalaren igen: "Peppe till stora scenen med språng, tack. Peppe till stora scenen. Tack."

Jonas Karlsson är tillbaka i stolen efter att ha demonstrerat hur incidenten på Kolingsborg avlöpte och jag och fotografen har slutat skratta.

Med tanke på att han nu skriver och skådespelar för försörjningen – det som började som lekfull sysselsättning i unga år – och

har målat och sysslat med musik pratar vi om var det konstnärliga uttryck han bevisligen sökt en kanal för genom livet kan ha sitt ursprung.

– Jag vet faktiskt inte. Det jag gjort har bara känts roligt – som att gå undan och rita när jag var barn: "jag får göra det här" – och så känns det fortfarande lite grann att få hålla på med det här. Ofta är det ju kul. Och jag försöker bara vara i det, se till att det jag gör är roligt, undvika rutin och att göra samma sak.

– Det har varit så hela tiden att jag försökt följa min lust.

Ochsyo-konsulentenficknaturligtvisrätt – det blev några år med ströjobb för att få ihop till hyran samtidigt som han skådespelade med olika grejer och flyttade mellan olika andrahandslägenheter.

– Jag var 18 år när jag flyttade hemifrån. Jag och en polare flyttade in i en andrahandslägenhet i Bergshamra. Bergshamra figurerar i en av novellerna, det blir ju så att man väljer de miljöer som man har koll på och kan beskriva.

– Jag bodde en gång i tredje hand i Christer Björkmans lägenhet vid Hornstull, men det är jag osäker på om han kände till.

Ett av ströjobben han hankade sig fram på då var att köra budbil för ett japanskt företag – "jag och Jonas Inde gjorde det".

– Men jag krockade tre gånger. Tredje gången voltade jag med bilen, den hamnade upp och ner, då sa jag upp mig. Jag kände att jag inte skulle köra bil professionellt.

– Det var ett deltidsjobb, man började klockan elva. Man fick en låda med post till olika japanska företag, så det var ungefär samma adresser hela tiden. Det handlade bara om att göra det så fort som möjligt, så till slut blev det att man inte alltid körde så säkert.

Jonas Karlsson kollar sin telefon – han måste gå spik fem – och skrattar till, tycker att "det här blir ju bara en massa gamla skrönor". Fotografen skruvar på sin cirkelblix och ber honom sätta sig i en av fätöljerna i hörnet.

Jag frågar om han skriver på någonting nu, hur planen framåt ser ut.

– Plan har jag, men skriver inget. Jag har ju några historier som jag tänker att jag ska börja jobba med. Det ska bli en ny novellsamling. Men det är ju så att det känns som bäst innan man börjar, sen när man väl sätter sig där...

Biståndspanningen når rekord-siffror, men statistiken visar inga smickrande siffror ens för stockholmarna. De allra flesta stoppar fortfarande pantslantarna i egen ficka hellre än att skänka dem till katastrofdrabbade barn – trots att möjligheten bara är ett knapptryck bort. **TEXT DAVID BOGERIUS**

BISTÅND I PANT

Panta mera, vi måste panta mera." De flesta har nog nåtts av budskapet från AB Returpacks rikstäckande reklamkampanjer för att få svenskarna att återvinna fler burkar och petflaskor.

Framgångsrika kampanjer – inte minst i Stockholm, vars invånare hör till världens mest pantande. Enligt AB Returpack återvinns nästan 90 procent av alla burkar och petflaskor.

På många butikers returstationer kan man sedan några år tillbaka välja att skänka sina pantpengar till välgörande ändamål. Även om stockholmarna är landets välvilligaste till detta är det förhållandevis få som utnyttjar möjligheten.

Berörda hjälporganisationer har visserligen mottagit rekordbelopp under de senaste åren, men en övervägande majoritet av pengarna hamnar i pantarens egna fickor. I Coops innerstadsbutiker med "biståndsknapp" gick bara 4,8 procent av pantpengarna till välgörenhet under 2012.

Det är ändå mer än dubbelt så mycket som snittet för hela Sverige på drygt 2 procent.

– STOCKHOLM STOD för 1,6 av de 7,9 miljoner kronor som kom in 2012, berättar Vi-skogens insamlingschef Katarina Andersson.

Sedan den första biståndsknappen installerades på en pantmaskin i en Coopbutik 2004 har nästan 50 miljoner skänkts till Kooperation utan gränser och Vi-skogen. Pengarna går till bekämpning av fattigdom i

bland annat Kenya, där en jordbrukare får en utbildning i odlingsteknik för 15 pantkronor.

Organisationen Vi-skogen startades för drygt 30 år sedan av Sten Lundgren, journalist på tidningen *Vi*, och visionen är "en hållbar miljö som gör det möjligt för människor att förbättra sina liv".

Den givmildaste Coopantaren bor enligt statistiken på Lidingö, där nästan 9,50 kronor per hundralapp skänks bort. På andra plats kommer Vaxholmsborna med 8 kronor.

I ICABUTIKERNA KALLAS biståndsknappen för "Gula knappen". Ett tryck på denna innebär en donation till Röda Korset. Och texten bredvid knappen – "Skänk din pant för att stödja Röda Korsets fortsatta arbete. Både i Sverige och ute i världen. Tack!" – förklarar funktionen.

Pengarna har bland annat gått till kampanjer som "Aldrig ensam" för ofrivilligt ensamma i Sverige och "Hjälp barn att hitta hem!" för barn och föräldrar som kommit ifrån varandra på grund av krig och katastrofer i utlandet.

Världsnaturfonden gjorde nyligen en undersökning där kunder på Ica, Willys och Coop fick frågan om de brukade trycka på välgörenhetsknappen.

Sju av tio svarade att så var fallet.

Det är siffror som stämmer väldigt dåligt överens med den faktiska statistiken. År 2013 slogs visserligen ett nytt donationsrekord för Icabutikerna med 6,4 miljoner, en ökning från 5,8 miljoner 2012 och det största insamlade beloppet sedan Ica inledde samarbetet med Röda Korset 1999.

Huvudstaden stod för 1,9 av dessa 6,4 miljoner, men snittet för Stockholms kommun är egentligen inte särskilt imponerande – 3,60 kronor per hundralapp. Ica Sveriges sponsringschef Sofia Olsson väljer dock att se det annorlunda och glädjer sig åt rekordsiffrorna:

– Jag vill rikta ett stort tack till alla kunder som har valt att skänka pengar, jag vet att de kommer väl till pass i Röda Korsets fortsatta arbete. Jag tror att en av förklaringarna till insamlingsrekordet är att många uppskat-

tar enkla lösningar. Det ska vara enkelt att skänka pengar och enklare än att trycka på knappen när man pantat sina burkar eller flaskor kan det knappast bli.

PÅ ICA KVANTUMS returstation i Kungens kurva söder om stan är det ordning och reda. Efter själva pantningen ska man inte behöva gå in och handla med colaklibb mellan fingrarna, så mitt ibland pantmaskinerna står ett handfat med tillhörande välfyllt tvålautomat.

Alla sex pantmaskiner är rena och fullt fungerande men bara de två i mitten är utrustade med gula knappen.

Jesper Hansen, butikschef på Ica Kvantum i Kungens kurva, berättar att de upp-

ENKLARE ÄN ATT TRYCKA PÅ KNAPPEN NÄR MAN PANTAT SINA BURKAR ELLER FLASKOR KAN DET KNAPPAST BLI.

levde en del missnöje hos kunderna när biståndsknapparna dök upp för några år sedan.

– Det hände att kunderna tryckte på fel knapp och skänkte pengarna av misstag. En del blev riktigt sura när de upptäckte det, men det händer inte särskilt ofta längre. Knapparna är tydligare märkta nu.

En kvinna i 50-årsåldern kommer till returstationen med två medhavda kassar i en kundvagn. I den ena kassen har hon fem petflaskor som hon matar in i en av maskinerna. Det blir ingen tia till Röda Korset denna gång utan ett snabbt tryck på den andra knappen – den gröna.

Fler pantare strömmar till men ingen skänker några pengar till Röda Korset. "Jag behöver pengarna till parkeringsautomaterna", förklarar en man i träningsbyxor medan en äldre dam uppger att hon redan skänker så mycket pengar till välgörenhet på andra sätt. Ett annat flitigt använt argument är att man är osäker på om pengarna verkligen kommer fram till rätt personer.

Enligt statistiken skänks ändå 3 kronor per hundralapp från returstationen hos Ica

Kvantum i Kungens kurva och det är en bra bit över genomsnittet i Sverige.

– Det känns som att många är mer medvetna och välvilligt inställda till välgörenhet i dag än tidigare. Vi har inga planer på att sluta med biståndspanten, vi tycker att det är ett bra alternativ för våra kunder, säger Jesper Hansen.

EN KILOMETER DÄRIFRÅN finns tre pantmaskiner vid Ica Kvantum i Skärholmens centrum, men alla saknar en gul knapp.

Bara en av de tre maskinerna fungerar för tillfället och det har bildats en liten kö med pantsugna kunder. 35-åriga Jeremy, som har sina pantburkar i en prydlig ryggsäck, visar att det finns en liten telefon på väggen

som man kan använda. Han tar upp luren och får kontakt med personal som lovar att komma så fort de kan.

En butiksanställd som inte vill uppge sitt namn berättar att butiken aldrig har haft några biståndsknappar och att han inget hört om att det skulle vara på gång. Det skulle i så fall vara när maskinerna byts ut, de har varit med länge, börjar bli ganska slitna.

Axfood som driver butikskedjorna Willys, Prisxtra och Hemköp var senare än Ica och Coop med biståndsknapp på pantmaskinerna, men sedan Åsa Domeij, tidigare riksdagsledamot för Miljöpartiet, tillträtt som ansvarig för miljö och socialt ansvar på Axfood inleddes ett samarbete med Rädda barnen.

Under november och december 2012 styrdes all biståndspant till hjälparbetet i katastrofdrabbade Filippinerna. Dessutom dubblades varje skänkt krona av butikskedjan, vilket ledde till en ökning av donationerna med 38 procent jämfört med 2012 och 1 260 000 insamlade kronor till Rädda barnens katastroffond. Enligt Åsa Domeij ska samarbetet med Rädda barnen utvecklas med nya aktiviteter i butikerna:

– Jag tror att väldigt många kommer att välja att skänka pengar. Det är så enkelt att bara trycka på en annan knapp. Dessutom är det oftast inte fråga om så väldigt stora belopp. Men många små gåvor blir tillsammans stora. ☺

HÄR SKÄNKER MAN MEST AV PANTEN – OCH MINST

STOCKHOLMS INNERSTAD:

MEST: Hammarby sjöstad 13%.

MINST: Liljeholmen 3,7%

STOCKHOLMS KOMMUN:

MEST: Enebyberg 5,5%

MINST: Skärholmen 0,6%

STOCKHOLMS LÄN:

MEST: Lidingö 9,4%

MINST: Södertälje 0,9%

Axfood (Hemköp, Prisxtra, Willys) kommunicerar inga siffror för olika områden.

Staden är full av bokstäver. De finns på skyltar runt omkring oss för att göra reklam eller för att ge information om gatunamn, tunnelbanestationer eller tillfälliga byggen. Bokstäverna har olika typsnitt, beroende på avsändare, ändamål och tradition. Sedan ett år tillbaka har Stockholm ett eget typsnitt. Tänkt att förena oss. **TEXT GERD ERIKSSON FOTO JOEL NILSSON**

TYPISKT STOCKHOLM

Kommunfullmäktige tog 2012 beslut om att stärka Stockholm som varumärke och att förbättra kommunikationen med invånarna genom både skyltar, broschyrer och stadens egen webbplats.

Informationen hade tidigare uppfattats som spretig och otydlig och skulle bli lättare för stockholmarna att känna igen och förstå. Ett led i det blev ett nytt typsnitt.

– Vi ville ha ett typsnitt som var lätt att både läsa och känna igen oavsett om det var text på affischer, skyltar eller fasader. Det fick gärna ha tydliga kännetecken, men inte vara för extremt, säger Ylva Linde, kommunikationsstrateg i Stockholms stad.

En varumärkesbyrå fick i uppdrag att

Ylva Linde framför Kulturhuset där den allra första skylten med nya typsnittet Stockholm Type sattes upp.

Håkan Lindström framför Gallerians logga som har typsnittet Akzidenz Grotesk som bas.

komma med förslag och genom olika samarbeten blev det slutligen en schweizare som tog fram typsnittet som föll staden på läppen. Typsnittet fick namnet Stockholm Type och är en variant av ett typsnitt som heter Euclid. Således är Stockholm en av få städer i världen som har ett eget typsnitt.

– Egentligen har vi de typsnitt vi behöver. De gamla funkarnas bra och de nya blir mest varianter av annat från 1900-talet, säger Håkan Lindström, professor i grafisk design och som tidigare undervisat på både Konstfack och Grafiska institutet.

Han säger att man läser mest av det som går bäst att läsa. Och att vi helst väljer att läsa den form av text som vi känner igen.

Rent krasst menar han att det faktiskt

EGENTLIGEN HAR VI DE TYPNSITT VI BEHÖVER. DE GAMLA FUNKAR BRA OCH DE NYA BLIR MEST VARIANTER

Håkan Lindström

räcker med tydliga bokstäver med tillräckligt avstånd emellan för en bra läsbarhet.

Tidigare ledde Håkan Lindström typografiska vandringar i Stockholm. Där visade han på både bra och dåliga exempel på typsnitt. Men med ålderns rätt vill han nu bara fokusera på det som är bra.

Han vill gärna slå ett slag för typsnitt

et Futura som finns i vartenda gathörn – nämligen på skyltarna med gatunamn.

– Futura ansågs vara modernismens typsnitt när det började användas här på fyriotalet, det andades en ny tid. Och det håller än i dag. Ett bra typsnitt ger ett flöde som du registrerar med

ögonen.

DM HAN SKA ge exempel på andra skyltar i Stockholm som gör honom glad är det Gallerians logga där de blå bokstäverna är uppdelade på höjden tre och tre. Eller SEB:s gröna logga som har streck mellan de tre bokstäverna. ▶

– Varje gång jag ser den gröna eller blå loggan kan jag tänka "Fy fan vad snygga de är".

Även om Håkan Lindström anser att vi har alla typsnitt vi kan behöva tycker han att det är en bra uppgift för till exempel elever på Konstfack att träna sig i att lägga upp ett eget typsnitt. Det är så många delar i det att det går att hålla på i årtal och ändra kurvorna på vissa bokstäver.

En annan plats där vi kommer i kontakt med olika typsnitt är i tunnelbanan.

Även om det sedan åtta år är SL Gothic som är rådande så finns det fem olika typsnitt från olika tidsepoker i tunnelbanan. Skyltar som sitter ingjutna i perrongernas väggar har blivit som konstverk och kommer inte att bytas ut. Därför kan man till exempel på Medborgarplatsens t-banestation se exempel på ett av SL:s tidigare typsnitt, Esseltub, ibland också kallat Esseltube.

Den som färdas på de stora utfarterna från Stockholm och läser vägskyltarna där tittar på typsnittet Tratex. Det är formgivet av Kåge Johansson, mannen och tecknaren som också gjort många av våra svenska vägmärken.

Tratex är gjort för att ha god läsbarhet under alla de olika förhållanden som kan råda på bilvägar. Efter att Trafikverket införde reflekterande vägmärken på sjuttio-tioalet vidareutvecklades Tratex för att inte blanda bilisterna. Typsnittet anpassades också för både versal och gemen text på ljus respektive mörk botten.

Samtidigt som det nya typsnittet Stockholm Type togs fram förra året skulle S:t Erik få sig en extreme makeover för att bli enklare och tydligare.

Han har formellt varit stadens symbol

sedan 1923 och många av huvudstadens invånare förknippar loggan med Stockholm – även om inte alla vet vem vårt svenska

Tratex på både ljus och mörk botten på vägskyltarna ovan och Futura på namnskytten nedan.

Typsnittet Esseltub i tunnelbanan kallades först SS Grotesk och därefter SL Grotesk.

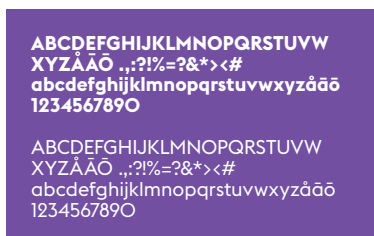
skyddshelgon är. En del tror att det är Birger Jarl, andra att det är en kvinna.

– Men loggan har en hög igenkänningsfaktor i jämförelse med andra logotyper. Däremot var texten som gick runt S:t Erik svår att läsa och förde tankarna till nåt formellt och byråkratiskt. Så vill vi inte att Stockholms stad ska uppfattas.

Nu kommer S:t Erik i första hand att användas i svart och vitt. Och texten "Stockholms stad" står vid sidan om. Den blågula S:t Erik kommer bara att användas i

mer formella sammanhang. Men han finns också ända in på skinnet hos en handfull stockholmare.

– Folk har kontaktat oss och frågat om det är okej att de tatuerar S:t Erik på sin kropp. Det har vi ingenting emot.

Stockholms eget typsnitt, Stockholm Type.

NU KAN TEXTER OM STADEN VARA BÅDE ROSA, LILA OCH GRÖNA FÖR ATT SPEGLA DEN MÅNGSIDIGA VERKSAMHETEN. Ylva Linde

DET HAR VARIT en balansgång att ta fram ett typsnitt som ska sticka ut, men ändå vara lättläst. Ylva Linde säger att de har testat det på olika fokusgrupper och läsbarhetsexperter för att komma rätt.

Vad är det då som sticker ut i typsnittet?

Här kan du se tunnelbanans typsnitt

ESSELTUB

Hötorget, blåvita skyltar, 1952–1969
Kista, svartvita skyltar, 1970–1974

ESSELTUB+HELVETICA

Västra skogen, svartvita skyltar, 1975–1985

HELVETICA/SL NOVA

Farsta strand, svartvita skyltar, 1986–1999

TRANSIT

Slussen, blågula skyltar, 2000–2007

SL:s typsnitt i dag är **SL Gothic**. Det finns i all annan typ av information, som på informationstavlor, i broschyrer och i tidtabeller. KÄLLA: SL

– Att "ä" och "ö" har streck i stället för prickar. Sen är siffrorna särskilt fina, tycker jag. De ska vara roliga att använda i olika sammanhang när man beskriver Stockholm i just siffror.

Vad kommer stockholmarna att vinna på detta?

– Att det blir tydligare vilka simhallar, skolor, förskolor, idrottsplatser och äldreboenden som faktiskt tillhör Stockholms stad. Det blir lättare att känna igen vilka verksamheter som staden driver. Förhoppningsvis blir det också ett kvalitetsmärke.

Nu byter Stockholms stad ut skyltarna i takt med att de gamla går i pension. Bort

åker skyltarna med typsnittet Gill Sans och plats tar Stockholm Type. Nya typsnittet finns redan på skyltar vid en gymnasieskola i Midsommarkransen, på utegymmen och på informationstavlorna som förklarar ombyggnaden av Slussen.

Har invånarna märkt av det nya typsnittet?

– Jodå, vi har mest fått positiv respons. Inte minst från dem som jobbar i Stockholms verksamheter. De har fått fler mallar att jobba med liksom fler bakgrundsfärger, vilket de tycker känns modernt. Förut var det mycket gult och blått. Nu kan texter om staden vara både rosa, lila och gröna

för att spegla den mångsidiga verksamheten.

Startskottet för den nya grafiska profilen var för knappt ett år sedan.

Då skulle också 50 000 datorer och flera tusen skrivare i stadens verksamheter anamma det nya typsnittet Stockholm Type. Det visade sig att det var skrivarna som hade svårast med omställningen. Ibland hoppade vissa bokstäver upp eller ner eller helt enkelt bara uteblev på en utskrift.

– Vi hade räknat med att det skulle bli vissa tekniska utmaningar, nu har vi förhoppningsvis löst det. Men man vet aldrig med datorer, säger Ylva Linde. ☺

TILLBAKA TILL

.....

Om det inte vore för Stockholm, finsk tango, ett konstnärstipendium och en artikel i *Pop* om ett coverband som lirade smäktande countrylåtar hade det kanske aldrig blivit något Weeping Willows. I dag är de fyra kvar. Och nya plattan *The Time Has Come* är en vandring tillbaka. Till framtiden.

TEXT **ULF STOLT** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

.....

TÅRPILEN

Anders Hernestam.

Niko Röhlicke.

lockan är strax efter ett.

Weeping Willows, med stråksektion på sju personer, ska göra en första genomdragning av singellåten "(We're in) Different Places" inför bandningen av *Skavlan* – ljud och ljus ska justera till tv-tittarnas bästa och stråkarna hinner öva sig lite.

Alla i bandet är på plats. När Magnus Carlson kommer från logen med en tamburin i handen och går direkt fram till sångmicken rullar låten i gång och de kör igenom den. De kommer att göra den ett tiotal gånger innan alla är nöjda och tekniken och tidtagningen fungerar – och varje gång kommer bandet att spela den, och Magnus Carlson att sjunga den, exakt likadant.

Exakt.

Efter några genomdrag av låten går bandet och några tekniker upp i ett teknikum för att se på, och lyssna till, det som tv-publiken sedan kommer att se och höra när framförandet bandas. Magnus Carlson

påtar för gitarristen Ola Nyström att han "nästan ler" när han spelar introt till låten.

– Jag visste att vi inte var i sändning.

Framträdandet med en ny låt i *Skavlan* 17 februari är det första inspelade livstecknet från Weeping Willows sedan plattan *Fear & Love* släpptes nästan på dagen för sju år sedan. De har sedan dess årligen spelat traditionsenligt på Mosebacke i slutet av sommaren. Men för två år sedan lyssnade Magnus Carlson runt bland några arrangörer och bokade några spelningar för bandet, av ingen annan anledning än att de var sugna på att lira lite och det funkade i tid för alla. Intresset visade sig snart vara större än han anat. De senaste två åren har Weeping Willows gjort över hundra spelningar per år.

– Det kommer fler personer på gigen nu än det gjorde förra gången vi turnerade när vi precis hade släppt en platta.

DET BLIR EN ganska seg eftermiddag i sofforna i uppsamlingsrummet i tv-studion.

Bandet är klara med sitt vid tre, bandningen av deras framträdande är beräknad till cirka klockan sex. Jag noterar att gitarristen Ola Nyström har ett par tjocka, svarta skinnvantar på sig.

– Jag blir kall om underarmarna ibland och då blir jag lite stel i fingrarna, så jag har dem för att hålla värmen, inte stelna till.

Ett av samtalsämnena i soffan är hur de ska kunna lösa det intrikata problemet att Hammarbys hemmapremiär råkar sammanfalla med spelningen på Rival. När turnén bokades hade de ingen tanke på det. Och biljetterna har redan börjat säljas. Det bollas idéer om att ha ett förband eller eventuellt ändra tiden "om det går att göra på ett bra sätt utan att folk blir besvikna".

De byter om till sedvanliga svarta kläder och kliver in och kör låten – det blir två bandningar av den inför gäster och studio publik – och sedan är arbetsdagen slut.

Efteråt funderar Magnus Carlson och trummisen Anders Hernestam en kort

HAD E MAN SP ELAT COUNTRY I ÖDESHÖG HAD E DET VARIT HELT NORMALT. HÄR I STAN VAR DET UDDA ATT GÖRA DET DÅ – DET VAR BONNIGT OCH KONSTIGT OCH TÖNTIGT.

Magnus Carlson. Ola Nyström.

sekund på om bandet ska ta en selfie med gästen David Hasselhoff, men det blir till slut inget av det.

I **WEEPING WILLOWS** replokal i källaren på Kapsylen på Tjärhovsgatan har det hänt en hel del sedan jag intervjuade Magnus Carlson där för femton år sedan.

Platsen som sådan är tämligen legendär i Stockholmskt musikliv – i princip alla band av dignitet har någon gång repat eller spelat eller varit på efterfest där. Det finns en bild av Eldkvarn från tidigt sjuttital tagen framför stäldörren mot gården, och Ebba Grön, Dag Vag, Bob hund, Kent, Imperiet, Tant Strul och en hel del andra band har genom åren haft en fast reptid och sina instrument staplade i ett hörn där.

Nu är det renoverat och fönstren släpper in ljus och det finns inspelningsutrustning och bättre förvaring, det är rymligare och trevligare än tidigare. Och ingen mögellukt.

Det står två pianon mot ena väggen och ett trumset mitt på golvet, några gitarrer

och en bas hänger högt upp utmed ena väggen. Niko Röhlcke pekar mot det inglasade studiorummet längst in och berättar att de spelade in förra plattan här. Och gjorde demor till den kommande.

– Första gången jag var här nere och spelade var 1981, på nån fest, berättar Ola Nyström.

Kanske inte den här replokalen en trappa ner under Kapsylen så mycket som staden Stockholm som plats hade en avgörande betydelse när Weeping Willows startade i mitten av nittitalet. Då var det, som Magnus Carlson uttrycker det, "Hannas källartiden – grunge och britpop som gällde".

– Hade man spelat country i Ödeshög hade det varit helt normalt. Här i stan var det udda att göra det då – det var bonnigt och konstigt och töntigt. Då var country helt ute, räknades som dansbandsmusik. Innan Johnny Cash gjorde de där American Recordings-skivorna, då country blev tufft igen, säger Magnus Carlson.

Det som sedan blev Weeping Willows

inleddes med att Magnus Carlson gästade och sjöng några countrylåtar när de spelade med Stefan Sundström under namnet Apache. Första spelningen som Weeping Willows gjorde de i Visby.

– Då gjorde vi bara cover. Nån Roy Orbison-låt, minns jag, berättar Anders Hernestam.

Efter ett tag började snacket gå i Stockholm, de ordnade egna fester som blev omtalade, sakta samlade de på sig en publik som gillade det storslagna, vemodiga allvar som var Weeping Willows. Tanken på att släppa en platta föddes – skivbolag var redan lite intresserade, men de ville inte göra en platta med cover utan släppa egna låtar.

Vid den här tiden spelade trummisen och låtskrivaren Anders Hernestam med ett finskt tangoband som hette Kärlekens jävla trälar. Han sökte ett konstnärsstipendium för att skriva finska tangolåtar till bandet, fick stipendiet och skrev låtar.

– Men då frågade jag Magnus om inte han kunde sjunga på en låt. Det var "Blue and ►

Alone”, som senare gjordes om från renodlad finsk tango till en Weeping Willows-låt. Det var den första egna låten vi gjorde.

En kassett med cover hade redan spelats in och landat på redaktionsbordet hos tidningen *Pop*, redaktören Andres Lokko skrev en hyllande artikel på några sidor – att den äran förärades ett outgivet countryband som spelade cover med en crooner-sångare fick förstås branschen att reagera. Dagen efter ringde Magnus Carlsons telefon precis hela tiden.

– Jag levde på cigg och kaffe då, jag hade ingen säng i min lägenhet. Jag kommer ihåg att jag hade en madrass och en telefon. Michel Wenzler – som gjorde dokumentären *At Night I Fly* för några år sedan – bodde med mig då. Inneboende. Vi satt uppe och lyssnade på Velvet Underground, rökte och åt ingenting. En speciell tid.

År 1997 kom *Broken Promise Land* ut. Med storslagna ballader, svulstiga stråkar, pedal-steel – enligt Niko Röhlcke var det ”fan bara jag och tre till som spelade pedal-steel i Sverige då” – och Magnus Carlsons rymliga, vemodigt känsliga röst som fick ta plats mitt i kyrkan.

Genomslaget blev enormt. Både i finkulturella kretsar och i skivaffärerna. Magnus Carlson minns det som att de var så fel att det liksom blev helt rätt.

– Vi kom ju, kanske inte alla, men några av oss, liksom från punken. Och det punkigaste vi då kunde komma på att göra var att klä oss i mörka kostymer och sjunga om blommor.

Sedan erkänner han att de gick loss helt i ”det där teatraliska”.

– Vi ville ju vara sorgsnast av alla, skulle bara sjunga om... började spinna loss på självmordsteman, teatraliskt. Alltid svarta kostymer. Vi fick inte ens le, bestämde vi. Man fick böter om man log.

WEeping WILLOWS är Magnus Carlson, sång, Anders Hernestam, trummor, Ola Nyström, gitarr och Niko Röhlcke, piano, gitarr och pedal-steel. **SLÄPPER NYA PLATTAN** *The Time Has Come* 26 februari. **SPELAR** på Rival 14 april. **KURIOSA:** Till inspelningen av *The Time Has Come* fick bandet en låt av Billy Burnett, som han skrivit med och för Roy Orbison – en av Weeping Willows husgudar – men som Roy Orbison inte hann spela in innan han dog. Dock hade Billy Burnett själv spelat in och gett ut låten. När Magnus Carlson såg det – han sökte på nätet och fann låten – beslutade de att inte ta med den på plattan.

TVÅ TRAPPOR UPP i Kapsylen har fotografen Per Kristiansen sin ateljé.

Weeping Willows ska ta promotionbilder. Ola Nyström har med sin hund, som stryker omkring i ateljén och vill vara med där det händer saker. Först är det enskilda porträtt, sedan gruppbild mot de svarta gardinerna för fönstret, rökmaskinen styrs av fotografens assistent.

Det är svartklätt och allvarligt. I fullständig avsaknad av fåfänga.

I väntan på sin tur berättar Magnus Carlson att han varit med och filmat några dagar i Litauen, gjort några scener där han

vid och går ut på krogen. Och alla har barn nu.

Niko Röhlcke och Anders Hernestam har dessutom en egen relation utanför musiken, de fiskar en del tillsammans.

Anders Hernestam, som under tiden spelat med bland andra Thåström och Lars Winnerbäck på både plattor och turnéer, ser en klar fördel med att de alla också har, och har haft, musikaliska projekt utanför Weeping Willows.

– Det blir inte så inavlat, man får nya influenser och upplevelser. Det blir inget gnäll, "va fan, ska du spela med den eller den".

Vad de gör nu är egentligen att de tar det tillbaka till början – spelar in i samma studio och med samma tekniker som första plattan, gör samma typer av låtar. Och öser på med så mycket stråkar och vemod och croonersång det bara går.

– Vi vill ju egentligen alltid skriva och spela evergreens – "Moon River", "Unchained Melody" – storslagna, tidlösa låtar, berättar Magnus Carlson.

Efter sjutton år kan Weeping Willows konstatera att de förvaltat sin musik och sin relation med publiken på ett bra sätt.

– Det här är vårt jobb, vi måste tjäna pengar, det går ju inte att göra ingenting. Det häftiga när vi åkte runt och det kom jävligt mycket folk – mer än på förra turnén då vi hade en skiva ute – gjorde oss stolta, det betyder ju att vi skapat nånting, att vi har en historia med publiken.

INTERVJUN GÅR MOT sitt slut.

I sin väska har Magnus Carlson ett vitt papper som han klottrat ner grejer på som de ska ta på bandmötet så fort bandspelaren stängs av. För de kan alla vara med, de som tidigare anmält förhinder har fått sina planer reviderade. Niko Röhlcke har inte fått något samtal från Mats Ek och behövt rycka ut – han jobbar med musik till *Utvandrarna* som har premiär på Dramaten 27 april. När jag var med en förmiddag på Dramaten under arbetet var Mats Ek i studion och talade lågmält med musikerna för att få dem att känna den rätta sorgen i sina stråkar när de spelade in den bakgrund som ska ackompanjera begravningen av rollen Anna.

– Han ringer aldrig på nätterna, då sover han. Men helger och sånt, det skiter han i. Ibland måste jag åka in och fixa nåt. Han är otrolig – har hela pjäsen, musik och allting, i huvudet och vet exakt hur han vill ha det.

Och Anders Hernestam som har jour på dagis i influensatid kan också vara med. Det verkar ha löst sig.

Magnus Carlson är den enda som har ett papper med sig med punkter på – jag såg att han antecknade några gånger under fotograferingen uppe i ateljén tidigare. Just vad han skrev ner vet jag inte.

Men en punkt kommer garanterat att handla om hur de ska lösa krocken mellan Hammarbymatchen och spelningen på Rival.

VI KOM JU, KANSKE INTE ALLA, MEN NÅGRA AV OSS, LIKSOM FRÅN PUNKEN. OCH DET PUNKIGASTE VI DÅ KUNDE KOMMA PÅ ATT GÖRA VAR ATT KLÄ OSS I MÖRKA KOSTYMER OCH SJUNGA OM BLOMMOR. Magnus Carlson

agerat dansbandssångare i *Gentlemen*, filmatiseringen av Klas Östergrens klassiska roman.

– Det var helt enormt. De har byggt upp en exakt kopia där av Hornsgatan med puckeln och Mariatorget och allt, det var helt överkligt.

På en knapp timma är fotograferingen avklarad.

Tillbaka i replokalen frågar jag vad det är som gjort att de hållit ihop som band så länge som de gjort, varför de finns kvar. För de känner alla att Weeping Willows är någonting de vill alltid ska finnas kvar, som de alla är rädda om och vill bevara.

Nu är det inte lika stressat, de är alla mer erfarna och tänker efter mer i valen de gör, som vilka de vill jobba med.

– Vi umgås mer nu än på flera år, det har varit långa perioder då vi knappt hörts fast vi haft spelningar. Weeping Willows har varit lite som kontoret där man arbetar, sen hörs man inte så mycket när man stämplat ut, säger Magnus Carlson.

Ola Nyström fyller i:

– Om vi från början hängde mycket, sen när man varit ute och turnerat och umgåtts hela tiden, när man kommer hem då vill man ju hänga med andra vänner och familjen. Då blir det liksom inte att man rings

MAGNUS CARLSON HAR gjort både soloplattor och jazzgrejen med Moon Ray Quintet, Ola Nyström har spelat med bland andra Lars Winnerbäck, Niko Röhlcke har – ett samarbete som startade samtidigt som Weeping Willows första platta kom ut – gjort teatermusik till koreografen och regissören Mats Ek samt musik för tv.

För det är när just de fyra kommer tillsammans som det blir Weeping Willows av det. Anders Hernestam påpekar att det handlar om trygghet.

– Jag behöver inte tänka på hur jag lilar – jag vet hur Niko lilar, hur Ola lilar, hur Magnus sjunger. Det är en del av låtskrivandet också, jag har en mall när jag skriver för just Weeping. Alla har sitt eget Weeping Willows i sig, med den gemensamma nämnaren att det är Magnus croonersång, sentimentaliteten. Oavsett musikens form.

Niko Röhlcke ser också tryggheten som någonting utvecklande i sig.

– Vi är väldigt samspelade nu efter så här lång tid, vilket är en trygghet vad gäller att man vågar pröva nya grejer. Är man ett nytt gäng kanske man inte vågar sticka iväg åt nåt håll. Här vågar man pröva, vet hur de andra svarar på det. Det är skönt. Man är inte nojig för att spela fel.

Paul "misslyckades" gång på gång i tolvstegsbehandling. Men sådant pratar vi inte om. Desto mer pratas det om dem som "misslyckas" i underhållsbehandling med preparaten metadon och buprenorfin. Men nu ska vi prata om hur det egentligen är. TEXT **MARIA HAGSTRÖM**

ORÄTTVIS BEHANDLING

Paul har gjort flera försök att bli drogfri. Han har gått på möten med Anonyma narkomaner och testat tolvstegsbehandling både i öppenvård och på behandlingshem. Han tycker att det har varit till hjälp, att det har varit bra att prata med andra om sina problem, att öppna sig och känna att han inte är ensam.

Ändå sätter han rubriken "12 steg framåt, 24 steg tillbaka" på texten där han skriver om sina erfarenheter på Svenska Brukarförningens webbsida. För när han har lämnat behandlingshemmet har det inte varit lätt att hålla fast vid drogfriheten. Återfallet har kommit och skammen över att nu ha noll nyckelringar, som han hade tilldelats för varje dag han varit drogfri, har varit stark. Då har missbruket blivit kraftigare. Dubbelt så många steg tillbaka. Han skriver:

"Vi får inte glömma att för dom allra flesta så går det åt helvete efter avslutad behandling. Och då står man jävligt ensam."

Men han är inte ensam. I själva verket är

JAG HAR LÄNGE RETAT MIG PÅ ATT TOLVSTEGSBEHANDLING FÅR REPRESENTERAS AV PERSONER SOM DET HAR GÅTT BRA FÖR.

Björn Johnson, docent i socialt arbete

det många som misslyckas i en tolvstegsbehandling, särskilt personer med ett opiatberoende. Men de syns sällan i medier eller kommer fram i debatten. Däremot finns det en behandling där de flesta lyckas bli fria från heroinmissbruk eller kraftigt minskar sin heroinanvändning – underhållsbehandling med preparaten metadon och buprenorfin. Men de patienterna syns inte heller ofta i tidningsartiklar och debatter.

– Jag har länge retat mig på att tolvstegsbehandling får representeras av personer som det har gått bra för. Men de som avbryter behandlingen, vilket är en majoritet, märks sällan, säger Björn Johnson, docent i socialt arbete på Malmö högskola. Men vad gäller underhållsbehandling är det de patienter som trixar, dealar och har stora problem med fortsatt missbruk som lyfts fram, trots att de är få och att det egentligen går bra för majoriteten av patienterna.

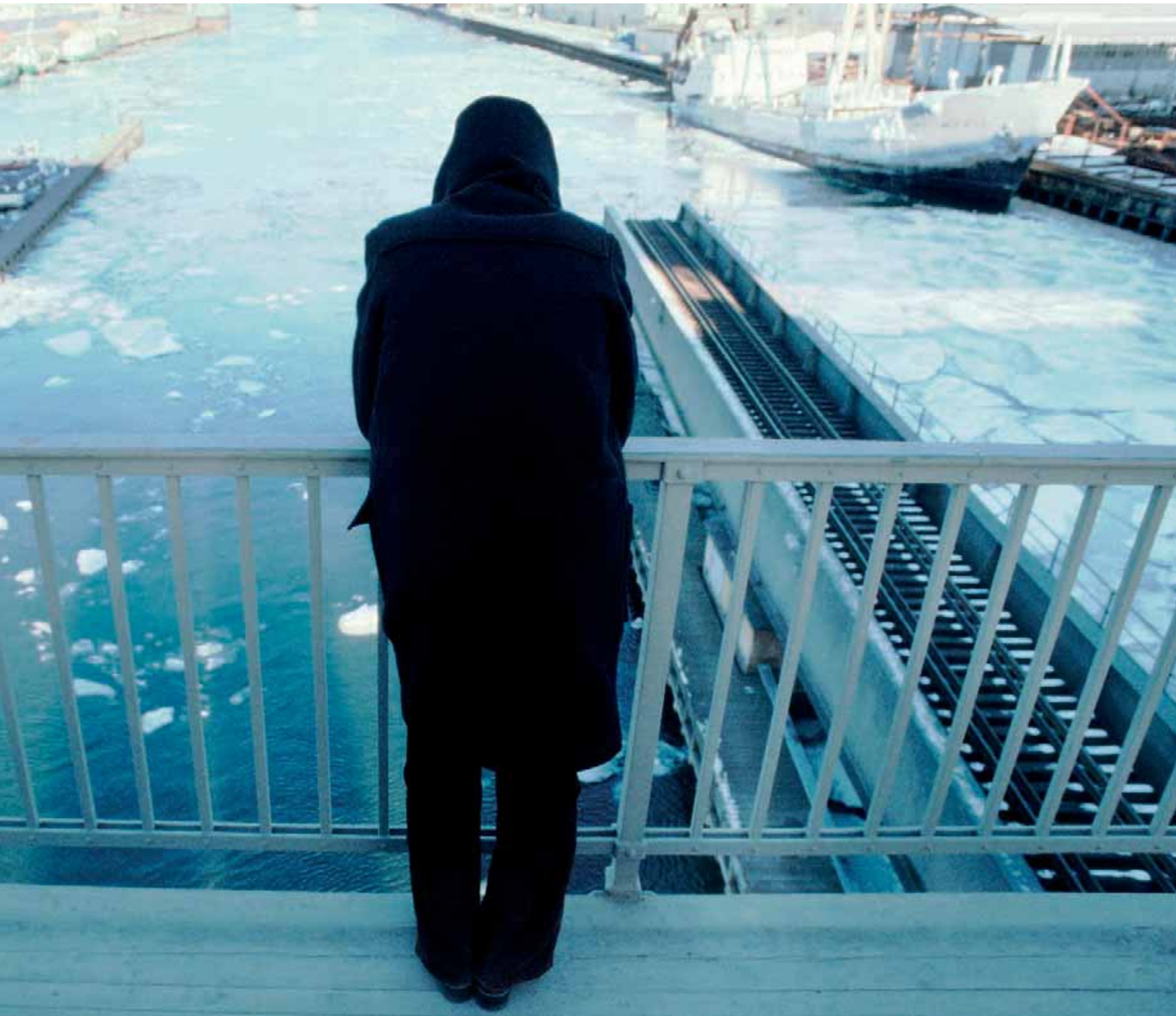
BJÖRN JOHNSON HAR intervjuat flera hundra patienter i underhållsbehandling. En sak han sett är att dem som behandlingen fungerar bra för ofta inte vill förknippas med den.

– Många lever väldigt vanliga liv och jobbar eller pluggar. Det var slående att nästan ingen av de var öppna med sin behandling. Det var jättemånga som inte

vill prata om det med utomstående. Det är inte så konstigt egentligen, för det är ett väldigt stigma förknippat med underhållsbehandling till följd av debatten som vi haft i Sverige, säger han och påpekar att en konsekvens av debatten är att det dessutom blir svårare för patienter att ta sig in på arbetsmarknaden.

– Många av dem som vi intervjuade hade arbetsförmåga och skulle mycket väl ha

kunnat arbeta om det hade funnits arbete för dem.

Hos "tolvstegare" finns det däremot en stolthet när behandlingen är lyckad, anser Björn Johnson.

– Stoltheten är en del av deras behandlingskultur, vilket det inte är på samma sätt inom underhållsbehandling. Det kanske har att göra med att det i underhållsbehandling ingår ett institutionaliserat miss-

troende. Man måste göra drogtester hela tiden, även om man varit drogfri väldigt länge, och man får inte hantera medicinen helt själv.

TOLVSTEGSBEHANDLING OCH underhållsbehandling är två helt olika behandlingar. Medan den ena bygger på att man får läkemedel så står den andra för en nolltolerans mot droger, även legalt förskrivna läkeme-

del. Trots att behandlingarna är så olika ställs de inte helt sällan mot varandra, eller kanske just för att de är så olika.

– Från tolvstegsrörelsens sida ser många utbyggnaden av underhållsbehandlingen som ett hot. För behandlingshemmen är det ett ekonomiskt hot att deras klienter försvinner. Där upplevs det också som att man genom underhållsbehandling inte ger människor en chans att bli helt drogfria. ►

ATT KOMBINERA DEN TYPEN AV KAMRATSTÖDJANDE VERKSAMHET SOM NA UTGÖR MED UNDERHÅLLS-BEHANDLING TROR JAG SKULLE HA STOR POTENTIAL.

Björn Johnson

Som jag ser det måste det vara upp till patienten själv att välja vilken väg man vill gå, säger Björn Johnson.

Men i dag går det inte alltid att välja väg. Många heroinberoende personer hänvisas till tolvstegsbehandling trots att underhållsbehandlingen har starkare evidens. Tolvstegsbehandlingen är egentligen främst riktad mot människor med alkoholproblem. Metoden fungerar för många, både mot alkohol- och narkotikaproblem, men vad gäller personer med ett heroinberoende är det väldigt få som lyckas. Enligt psykiatrikern och narkomanvårdsforskaren Johan Kakko är det färre än 10 procent av dem som utvecklat ett tungt heroinberoende som på sikt lyckas bli fria från heroinet utan läkemedel. Det beror på att det har uppstått skador i hjärnan som inte kan repareras av att man går igenom tolv behandlingssteg eller går på NA-möten. Läkemedel kan däremot skapa en balans.

Men vad skulle hända om behandlingarna skulle gå samman?

– Att kombinera den typen av kamratstödjande verksamhet som NA utgör med underhållsbehandling tror jag skulle ha stor potential, säger Björn Johnson.

DET ÄR NÅGOT som nyligen blivit verklighet i Minnesota, USA. Det var där tolvstegsbehandlingen utvecklades i det som kallas Minnesotamodellen. Den amerikanska behandlingsorganisationen Hazelden, som har varit den stora förebilden, erbjuder nu en behandling där man kombinerar det traditionella tolvstegsprogrammet med läkemedelsbehandling med Suboxone. Bakom beslutet ligger ett ökat opiatmissbruk och ett antal dödsfall, och att man sett att Minnesotamodellen inte fungerade särskilt bra mot just tungt opiatmissbruk. Det är ett kontroversiellt steg att ta för en behandling som traditionellt haft nolltolerans mot läkemedel.

Men det steget kommer knappast att tas i Sverige. Det klargör en representant för tolvstegsrörelsen i en artikel skriven av

Johan Nordgren, doktorand i socialt arbete, i tidningen *Alkohol & Narkotika*.

– Jag tror inte att vi kommer att se att tolvstegsbehandlingar kommer att börja med detta. Det tror jag verkligen inte. Tvärtom, det är viktigt att framhålla och erbjuda det drogfria alternativet, säger Inez Hamilton, ledamot i SCAA som arbetar med frågor som rör Minnesotamodellen i Sverige.

SVERIGE ÄR BRA på att erbjuda det drogfria alternativet. I Stockholm och andra storstadsområden är också tillgången på underhållsbehandling god. Men där kan det vara svårt att få annan hjälp, menar Björn Johnson.

– När man kommer in i underhållsbehandling har man ofta en väldigt hög motivation. Om socialtjänsten hade kunnat gå in och erbjuda psykosocial behandling, samtal eller kanske sysselsättningsåtgärder, då hade det funnits goda förutsättningar för det. Men i stället är det ofta så att socialtjänsten pustar ut när underhållsbehandlingen är inledd, tänker att nu tar sjukvården över. De tar ett steg tillbaka när de egentligen skulle ta ett steg framåt.

Men på vissa håll i landet är det svårt att över huvud taget få underhållsbehandling, särskilt i små kommuner. Socialstyrelsen har bedömt att hälften av Sveriges landsting har otillfredsställande tillgänglighet. I till exempel Sundsvall har patienter blivit hänvisade till tolvstegsbehandling då man haft intagningsstopp på underhållsbehandling.

– Det finns en evidensbaserad metod att hjälpa heroinister med, men då har de bestämt att det inte finns plats för fler sjuka. Adressera det på nån kroppslig sjukdom: "Vi tar inte in fler diabetiker", det skulle inte gå, säger Christina Paulsrud, ordförande för Stockholms brukarförening.

Hon är en av dem som har blivit hjälpt av en underhållsbehandling. När hon 2005 fick metadon utskrivet av en läkare slutade hennes ständiga jakt på heroin. Hon var hemlös och bodde i en husvagn. I dag

har hon lägenhet och arbete och menar att metadonet gav henne livet tillbaka.

Det är vad Paul hoppas på nu.

– Jag har krigat länge för att få underhållsbehandling. De ställer höga krav här, säger han och berättar att han bor i en medelstor stad.

– Hade jag bott i en storstad hade det gått fortare och enklare. Men nu ska det antagligen lösa sig, om sex veckor får jag förhoppningsvis medicin.

Men han är noga med att framhålla att han inte är emot tolvstegsbehandlingar, trots sina många försök.

– Tolvsteg fick mig att missbruka mindre destruktivt och jag har aldrig mått så bra som när jag var helt clean på behandlingshemmet. Men det svåraste är inte att sluta, det svåraste är att inte börja igen. Det finns många som kan bli drogfria med hjälp av tolvsteg, men vi som inte klarar det måste kunna få annan hjälp. ☹

FOTNOT Paul heter egentligen något annat.

OLIKA METODER FÖR BEHANDLING

Tolvstegsbehandling

BEHANDLINGEN, även kallad Minnesotamodellen, är uppbyggd i tolv steg, där det första steget innebär att man erkänner sitt beroende.

UNDER BEHANDLING får man kännedom om sjukdomsbegreppet, förnekande, återfallsprevention med mera.

I GRUPPTERAPI talar deltagarna om konsekvenser av missbruket och hur det påverkar deras liv.

BEHANDLINGEN följs av regelbunden medverkan i självhjälpgrupper i AA (Anonyma alkoholister) eller NA (Anonyma narkomaner).

Underhållsbehandling

UNDERHÅLLSBEHANDLING för personer med opiatberoende, kallas även substitutionsbehandling och läkemedelsassisterad behandling.

PREPARATEN buprenorfin (Subutex, Suboxone) och metadon, tar bort drogsuget.

ENLIGT SOCIALSTYRELSEN har landsting i Blekinge, Dalarna, Halland, Jämtland, Kronoberg, Norrbotten, Södermanland, Uppsala, Värmland, Västernorrland, Västmanland, Örebro och Östergötland en otillfredsställande situation vad gäller geografisk närhet, tillgänglighet och kösituation till substitutionsbehandling (hösten 2012).

CV

Joacim Säbom

Hemlös

1964 Föds i Kalmar. Flyttar till Botkyrka samma år

1970 Storasyster Mia, 8 år, dör i cancer.

1978-1979 Flyttar till Gimo och börjar högstadieskola. Får problem med skolkning och hoppar av. Börjar dricka alkohol

1980-90 Får egen lägenhet, flyttar hemifrån och tar mig fram på småjobb. En strulig period, dricker en del i perioder

1991 Flyttar till Uppland, Alunda. Får ett barn och separerar samma år.

1992 Åker tillbaka till Stockholm, har ingenstans att bo. Vill inte ha kontakt med socialen.

1992-2002 Lever som hemlös, bor ibland på härbärgen eller på andra ställen ute i Stockholm.

2003-2004 Nyktrar till. Får ett referensboende.

2007 Flyttar in i en egen lägenhet. Börjar spara till en Metal-kryssning.

2010 Får en hjärtinfarkt.

2013 Förlorar lägenheten och blir hemlös igen. Bor ute. Säljer Situation Sthlm vid Bromma Blocks.

KONTAKTUPPGIFTER

Inga

INTRESSEN

Resor och metalmusik
Sprar till en Metalkryssning
Hamburg-Southampton-
Le Havre-Amsterdam

BÄSTA MINNET

När min son föddes

DET ÄR INTE VEM SOM HELST SOM SÄLJER SITUATION STHLM

STOLT

#JDSALINGER

ILLUSTRATION: LOTTI SJOBERG

Det finns en bild på J.D. Salinger där han sitter med armbågen på skrivbordet, vänster hands fingrar snuddande vid tinningen, en nytänd cigarett mellan pek- och långfingret, höger hand vilar mot höften och han stirrar ihärdigt på fotografen och ser lika lyckad ut som en nystruken tusendollarsedel.

Bilden är enligt uppgift tagen 1951, precis efter att *Catcher in the Rye* har kommit ut, och han är en hyllad, nyligen uppskjuten och geniförklarad författare vars framtid ter sig minst lika ljus och slät som hans nystrukna, vita skjorta.

Han ler. Kan man säga. Svagt, nästan utsuddat och obemärkt, bara en lätt nivåskillnad urskiljs mellan höger och vänster mungipa.

Håret mörkt och oklanderligt, på bordet framför sig en uppslagen bok. Bredvid den en askkopp av glas i mjuka, runda former, det ser ut att ligga en fimp i den.

Allt som tycks återstå är framtid.

Men J.D. Salinger kommer bara att publicera ett fåtal noveller till fram till 1965, efter det året ingenting. Och han kommer att ge sin sista intervju 1980. Men han kommer att fortsätta att skriva hela livet, enligt sägnen några timmar varje dag. Men bara för sig själv, bara för att han älskar att göra det.

DEN 27 JANUARI 2010, 91 år gammal, dör J.D. Salinger av naturliga orsaker i sitt hem i New Hampshire. Efter att ha skadat höften på våren året innan hade han återhämtat sig men sedan snabbt blivit sämre bara några veckor före sin död.

Hans tredje fru Colleen och sonen Matt blir ägare till hans kvarlåtenskap. Vilken bland annat innehåller en rad opublicerade texter med noggranna instruktioner till förvaltarna om i vilken ordning och när dessa får ges ut. Det ryktas att detta får

börja ske någon gång mellan 2015 och 2020. Hans kvarlämnade manuskript lär innehålla färgkoder i ett lappsystem som ger tydliga instruktioner om hur de ska hanteras, vilka som kan publiceras exakt som de är, vilka som behöver redigering, vilka som kan publiceras tillsammans med andra texter och i så fall vilka.

NÄR JAG TITTAR på bilden av honom – naturligtvis påverkad av efterklokhetens exakta vetenskap – tycker jag att det finns tecken redan där, i hans skarpa och påträngande, men samtidigt lite avvaktande och reserverade blick, att han redan är på väg därifrån. Att han redan fäst blicken någon annanstans.

Att det erkännande han fått, den kulturella status och den litterära röst han hastigt förärats, inte är det han söker.

Frågan om varför han tog det beslut han tog – att först sluta publicera sig och sedan sluta att meddela sig med omvärlden – har, just för att han drog sig undan all offentlighet och höll sig kvar där, aldrig fått sin förklaring.

Det intressanta är att han hela tiden fortsatte att skriva, jobbade varje dag. För det är flera författare som i intervjuer sagt – Ulf

**HANS KVARLÄMNADE
MANUSKRIFT LÄR INNE-
HÅLLA FÄRGKODER I ETT
LAPPSYSTEM SOM GER
TYDLIGA INSTRUKTIONER
OM HUR DE SKA HANTERAS**

Lundell, Virginia Woolf, Norman Mailer och Hunter S. Thompson, för att nämna några – att den bok de verkligen borde sysselsätta sig med, den bok som skulle bli "den mest sanna", är den bok som skrivs medan de lever, men med förbehållet att den enbart får publiceras efter deras död.

Och just därför skulle den bli mästerverket, det opus som deras övriga skrivgärning skulle viktas mot, den bok de aldrig skulle behöva stå till svars för; sanningen som naknast, alla förbehåll uppluckrade, regler och moraliska bojor friköpta och kullkastade – den mest oförställda tanken satt på pränt.

MANNEN PÅ BILDEN som låter blicken skära sig in i kamerans objektiv är frusen i ett ögonblick, en tid då inga domar fallit, då kartan ännu inte ritats och det finns minst en handfull bloss kvar på cigaretten att dra.

Men kriget har ristat sina hågkomster, zenbuddismen sått sitt frö. Bara han vet att, och vart, han är på väg. Att han kommer att välja att bli sin egen räddare i nöden.

Om han ännu levt hade J.D. Salinger varit en nyligen 95 år fyllda man som varit med och befriat Europa under andra världskriget, förlorat sin ungdomskärlek till Charlie Chaplin, skrivit en klassisk generationsroman, som brevväxlat med Hemingway, tackat nej till alla Hollywoodmiljoner han erbjudits för filmrättigheterna till den boken, en man som drog sig undan världen när han tyckte att han skulle det.

I dag skulle ett författarliv som J.D. Salingers – den oomtvistade talangen borträknad – vara en fullständig omöjlighet. Han skulle inte tillåtas försvinna på det sätt han gjorde, inte låtas upphöra, inte kunna bara ägna sig åt att skriva för att han ville det och skjuta upp publiceringen.

Även han skulle ha förslavats under en hashtag. 📱

UPPLEVELSEN BLIR SÅ MYCKET MER MED BRA UTRUSTNING

 NATURKOMPANIET

GÄVLE | GÖTEBORG | HALMSTAD | HAPARANDA | HELSINGBORG
JÖNKÖPING | KARLSTAD | KRISTIANSTAD | LINKÖPING | LULEÅLUND
MALMÖ | NORRKÖPING | STOCKHOLM | SUNDSVALL | UPPSALA
VÄSTERÅS | ÖREBRO | ÖRNSKÖLDSEVIK | ÖSTERSUND

WWW.NATURKOMPANIET.SE

Vatten är viktigt för Situation Sthlm-försäljaren Karsten Evebark. Till Vinterviken vid Axelsberg går han för att hitta lugn när huvudet kokar, och här vill han ha en egen båt att hala in fisk från.

BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

MIN PLATS

Jag är från Skåne och har alltid haft nära till havet. Jag flyttade till Stockholm för länge sedan och i början blev jag stressad av all trafik, men nu trivs jag, bara jag får komma till vattnet ibland. Jag har adhd och när det kokar för mycket i mitt huvud går jag ner till vattnet och promenerar med vår hund Morris. Det får mig att må bra och fungerar bättre än mediciner.

För två år sedan var jag på besök hos min kompis i Skåne. Vi var ute och fiskade när tre tumlare dök upp vid båten. De ser ut som delfiner och det är sällan man får se dem så nära. Tumlare är alltid där det är mycket fisk, så vi halade upp makrill, sill och torsk. Ner med dragen och upp med fisken, och ner igen och upp. Det var en sådan kick! När jag sedan kom tillbaka till Stockholm kände jag att jag måste hitta vatten här, hitta mitt ställe. Nu är Vinterviken min oas.

På andra sidan vattnet i Abrahamsberg

bodde jag och min fru Lena i en försökslägenhet i nio år. Jag jobbade hela tiden för en firma som sålde solskydd och persienner, men jag förlorade jobbet efter 13, 14 år. Lägenheten blev vi vräkta från efter två obetalda hyror. Vi gick omkring i en vecka på gatan med vår hund, bodde i tvättstugor och förråd. Det finns ingen tak-över-huvudet-garanti om man har djur. Vi fick höra att om vi avlivade hunden kunde vi få en plats. Avliva Morris? Vi har haft honom i tolv år! Men tack vare att vi fick hjälp att plocka fram en dom i hovrätten, där en tjej som också hade missbruksproblem och hund hade överklagat och vunnit, så fick vi plats här på Hotelljouren i Axelsberg. Nu har vi varit här i tre månader.

Jag vill flytta hit på riktigt, till en lägenhet. Kanske ha en vattenskoter här vid hamnen, eller en båt så att man kan åka ut och fiska. Det är drömmen.

"Mammorna mår fruktansvärt dåligt"

SÅ SKA RFHL MINSKA ANTALET OMHÄNDERTAGNA BARN

VARJE ÅR är ungefär 26 000 barn omhändertagna av landets socialtjänst – årligen omhändertags 11 000–12 000 nya. Forskning visar att barn som omhändertags mår mycket dåligt och att det är själva omhändertagandet i sig som skadar mycket. Barnen löper i framtiden högre risk att få problem med skolan, missbruk och hälsan. Men också mammorna mår väldigt dåligt. Därför startar RFHL Stockholm projektet Qrut, med målet att minska antalet omhändertagna barn i Sverige. Deras främsta uppgift blir att ge mammor stöd.

– Jag har träffat många mammor som mår fruktansvärt dåligt. De kan ha fått en orosanmälan och är upprivna och livrädda att barnen ska tas ifrån dem. Det kan också vara mammor som fått barn omhändertagna och som inte har en bra relation till fosterfamiljen eller mammor som fått hem sina barn igen och inte får nåt stöd, säger Annika Öberg på RFHL Stockholm.

Hon tycker att samhället glömmet bort mammorna och att det leder till att relationerna mellan den biologiska föräldern och barnet ofta blir skadade för livet. Men så behöver det inte bli om mammorna får rätt stöd, menar hon.

– Då skulle vi kunna undvika omhändertagande. Men i dag finns det inget föräldrastöd för dem, det är ett stort svart hål, säger hon.

RFHL har under många år drivit verksamheten Qvinnoqulan som är en mötesplats för socialt utsatta kvinnor. Det var där de såg behovet av stöd till mammor. För att det inte ska gå ut över Qvinnoqulans vanliga verksamhet lyfter de nu ut det stödjande arbetet och förstärker det. Barnperspektivet via mammaperspektivet, kallar Anna Öberg deras sätt att jobba.

– Jag har läst många utredningar och vårdplaner, jag tycker ibland att de är helt horribla, säger Anna Öberg som följer med kvinnor på möten med socialtjänsten och på rättegångar.

Hon har sett hur kontakten mellan barn och förälder och fosterfamilj ibland försvåras av myndigheter snarare än underlättas. Hon har även varit i kontakt med ett flertal unga hemlösa mammor mellan 17 och 26 år som fräntas sina nyfödda barn då de via kommunens tak över huvudet-

MARIA HAGSTRÖM

Qrut **PROJEKTETS DELAR:** 1. Hitta former för att stötta mammor som riskerar att få sina barn omhändertagna av socialtjänsten. 2. Utgöra stöd under en redan pågående omhändertagandeprocess. 3. Hitta former för att underlätta fortsatt kontakt mellan biologisk mamma och ett redan omhändertaget barn. 4. Underlätta hemtagningen av barn som varit omhändertagna. **PROJEKTET HAR EN EXPERTGRUPP** att vända sig till vid behov, med personer från SKL, Vanvårdsutredningen, Stockholms stad och Beroendecentrum. **RFHL STÅR FÖR** Rättigheter, Frigörelse, Hälsa, Likabehandling.

garanti har placerats på vandrarhem, vilket sedan konstaterats inte vara en lämplig miljö för barnet.

QRUTS FRÄMSTA MÅL är att undvika att ett omhändertagande sker, men om det ändå blir aktuellt ska projektet jobba för att underlätta umgänge mellan förälder och barn.

– Den biologiska föräldern är viktig, det visar forskning, hur föräldern är. Det är en stor sorg och ett trauma för ett barn att separeras från sina föräldrar, säger Annika Öberg och berättar att de letar efter en lägenhet som ska fungera både som arbetsplats och som en plats där mammor och barn kan ha umgänge på neutral mark i stället för, som det ofta är i dag, hos fosterfamiljen på annan ort.

Projektet fokuserar på mammor, behöver inte papporna stöd?

– Självklart kan pappor vända sig till oss för råd och stöd. Vi har inte stängt dörren för pappor. Men det är främst hos mammorna vi sett behovet. Väldigt många pappor är tyvärr frånvarande och ofta är det mammorna som blir kvar med barnet.

Qrut är ett pilotprojekt på tre år, finansierat av Allmänna arvsfonden. Tanken är att Qrut efter de tre åren ska spridas ut till RFHL:s lokalföreningar runt om i landet, och i förlängningen hoppas RFHL Stockholm att projektet blir så framgångsrikt att det blir en integrerad del av socialtjänsters arbete.

MARIA HAGSTRÖM

Nytt kafé för hemlösa

Det finns ett stort behov av fler mötesplatser för hemlösa människor i Stockholms innerstad. En önskan har funnits från både kommunen och dagverksamheter för socialt utsatta människor att fler platser ska öppna. Nu startar Ny gemenskap tillsammans med kyrkor på Södermalm ett kafé vid Mariatorget.

– Antalet ställen som är öppna för alla i Stockholms innerstad har minskat, bland annat i och med att "Kammis" flyttade till Västberga, säger Magnus Helmner på Ny gemenskap.

"Kammis" var Ny gemenskaps verksamhet på Normalm som dagligen hade 200 gäster. För lite mer än ett år sedan var de tvungna att efter 40 år på samma adress lämna innerstaden och flytta till Västberga. Det skapade ett tomrum, särskilt bland socialt utsatta människor som inte tog sig ut till Västberga.

Det var då konceptet "Kafé i gemenskap" startades tillsammans med ett antal församlingar i staden. Först ut var ett kafé i Korskyrkan på Normalm. Nu öppnar alltså nästa kafé i Söderhöjdskyrkan på Blecktornsgränd 13 vid Mariatorget.

– Här kan man få sig en rejäl frukost gratis och möjlighet till lugn och ro. Alla är välkomna, inte bara människor som lever i hemlöshet, säger Magnus Helmner.

Kaféet är öppet vardagar mellan klockan 9 och 12. Det är ett samarbete mellan Söderhöjdskyrkan, Svenska kyrkan, Andreaskyrkan och föreningen Ny gemenskap.

MARIA HAGSTRÖM

209

meter ångestlöpning.

Världens kortaste stadslöpp

– Ångestlöppet – går av stapeln på fredag 21 mars på Götgatan. Arrangören Fountain House vill uppmärksamma och skapa öppenhet kring psykisk ohälsa. I fjol deltog flera hundra personer. Där kunde man bland annat se socialförsäkringsministern Ulf Kristersson (M) kämpa från S:t Paulsgatan uppför Götgatsbacken för att gå i mål vid Götgatan 38, utanför Fountain House. Om han ställer upp i år är ännu oklart.

MINA DRÖMMAR

BARNLÄKARE

LAGA OCH REPARERA människor, det kände Allan Johansson att han ville göra när han blev stor. Barnläkare skulle han bli och åka till Afrika, för där hade han förstått att barn i hans ålder levde i fattigdom. Själv bodde han i Solberga i Stockholm med sina föräldrar och tre syskon, i ett hus med 6 portar. I varje port bodde 6 familjer. Det blir 36 familjer sammanlagt. Allan Johansson gillade matematik och hans pappa lärde honom räkna tidigt. De flesta familjerna hade mellan 4 och 6 barn så det blev ju långt över 100 barn bara i hans hus.

– Vilka barnkullar vi var på den tiden! Vi var så många som lekte tillsammans och idrottade. Vintertid gjorde vi en egen isbana, byggde målburar, och varje gata i Solberga satte upp sitt eget bandyag. Vi spelade turneringar varje vinter. Det var så kul.

Han säger att han var ett riktigt energiknippe som barn.

– Oj oj oj, jag hade så mycket energi. Jag kommer ihåg att jag inte kunde äta frukost nog fort, jag ville bara ut och leka och leva. Jag växte upp väldigt tryggt. Jag är så tacksam för att jag fick uppleva en barndom med en sån livsglädje. Det hjälper mig i dag att hantera och klara av mina svårigheter.

PAPPAN VAR HANS stora förebild. Han som jobbade som civilingenjör uppmuntrade Allan Johansson att räkna och läsa och gav honom en kemilåda att experimentera med. Allan Johansson gillade att skapa föreningar av de olika grundämnena som följde med lådan. Ett tag tänkte han att det var kemist han ville bli.

Han var vetgirig och frågade ofta sina föräldrar om sådant han läst i Dagens Nyheter. Han fick höra talas om förtryck och svält. Det var också så han upptäckte två personer som han kom att beundra mycket: Martin Luther King och Albert Schweitzer.

– Albert Schweitzer var läkare i fattiga länder och hjälpte barn som

verkligen var utsatta och i behov av vård. Han var hängiven och gav sin tid och sitt liv till att hjälpa folk. Jag tyckte att han var fantastisk och drömde om att bli likadan och göra detsamma i framtiden.

Allan Johansson hade lätt för sig i skolan och lärarna sa att om han bara tog skolan på större allvar hade han möjlighet och kapacitet att bli det han ville. Men när han var 13 år hände något som gjorde att han tappade all motivation – hans pappa dog.

– Det gjorde så ont och det var som att det inte fanns nån ände på sorgen. Så mycket förändrades på bara ett dygn i livet. På sätt och vis förlorade jag också en del av mamma, säger han. Jag började söka mig till människor som tog droger, för där upplevde jag att jag kunde komma och bara vara, jag var accepterad oavsett hur jag var.

DET BLEV INTE mycket av studier efter grundskolan. Men läkarutbildningen har han ändå kommit i kontakt med, långt senare och på ett helt annat sätt.

erna varit då han själv behövt "lagas".

– Förra året var jag allvarligt sjuk och läkarna trodde att jag skulle dö. När jag blev bättre sa min syrra till mig: "Allan, du är som en katt med

JAG ÄR TACKSAM FÖR ATT JAG FICK UPPLEVA EN BARNDOM MED EN SÅN LIVSGLÄDJE

– Jag har haft föreläsningar för blivande läkare och på folkhögskolor om narkomani. Det är nåt jag skulle vilja göra igen. Jag skulle också vilja använda min tid genom att vara delaktig i nåt sammanhang där vi samarbetar för att hjälpa andra.

Den där känslan av att vilja "laga och reparera människor" har inte försvunnit. I dag kallar han det snarare "att bry sig om". Men många har gång-

nio liv, men jag tror att det här kanske är det nionde som du får nu, så snälla ta vara på det."

Det tänker han göra. Och en stor dröm han har i dag är att skriva om de där nio liven, slutföra en självbiografi och få den publicerad.

– Det är nåt jag verkligen vill, jag har en del att berätta om.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO **MARC FEMENIA**

CITAT

/// Jag har provat många sporter. Hockey och fotboll i Djurgården. Och i friidrott tog jag bronst i höjdhopp och 100 meter i pojk-SM. Men mest tyckte jag nog om bordtennis, det är roligt än i dag."

/// Jag hoppas att jag kommer att ha drömmar så länge jag lever, för det finns en drivkraft i det. Jag hoppas först och främst att hälsan håller ett tag till. Och hälsan, den är på gång nu!"

/// Jag läste in gymnasiet som vuxen, och sen historia och grafisk design. Men det var svårt att få jobb. Min bakgrund och ålder spelade nog roll, men jag tänker ändå att studier aldrig är förgäves."

MED EGNA ORD

POESI & KORT SAGT

Belöningen

● Var inte rädd för döden, utan försök att se den som en belöning för att man klara livet, hur kort eller långt det än blev. För livet är inte lätt.

AL

Lära för livet

● När jag gick i skolan så kunde man ibland höra någon som sa:
– Fröken jag har fått skrivkramp.

I dagens skola har barnen SMS-tumme, eller mus-arm, "vi kan inte vara med på gymnastiken, för vi ska på rehab".

Jag undrar hur många av dagens elever som klarar av att skriva både skrivstil och hela meningar eller begripliga texter överhuvudtaget.

Samma sak med lärarna, de ska kunna läsa och rätta samma text vare sig den är skriven med skrivstil eller inte – och våga rätta med bläckpenna och veta att de har rätt.

Ska vi hugga orden i sten eller räcker det med bläck och läskpapper?

DAGGE

Hemlösa

● Vi har varit ute sen oktober ibland hemma hos en polare eller vän

Att bo hos en vän känns säkrare, då får vi ha våra saker kvar. Men en polare bara stjälar. Det slutar nästan alltid med gräl men har vi våra prylar och kläder hos en vän

Kan vi slänga åt dom några spänn då vet vi att vi är välkomna dit igen

LENA

Snudda vid evigheten

● När på havet mot okända mål det bär den plats som för dig är mest kär. När vinden viner och du driver med strömmar det är där de föds – dina drömmar

JUANITO

En dag i vår hemlöshet

● I dag så vaknade vi klockan 05.00. Toaletten i Alvik är våran bostad för tillfället. Ronny är redan vaken. Jag reser mig upp, slår armarna runt mig, huttrar och fryser. "Fan Ronny, känner du också kylan?" "Ja, Lena, det gör jag" säger han. "Vet du att Benny redan varit här?" "Nej jag har inte hört Benny alls."

Benny är han som städar toalettterna, en mycket seriös kille. Han är inte så talför men man läser av honom rätt så bra ändå.

Ronny säger åt mig att vi borde åka in och sälja några tidningar vi har kvar. Vi viker ihop ett par filter som vi har med oss och åker in till stan. Vi ställer oss vid Centralen som är vår plats. Egentligen så är det Johan som är förste man där, men han är så schysst emot oss så han låter oss få stå där för det mesta. Vi börjar sälja, jag är så trött så Ronny tar bunten med tidningar, cirka sju stycken, vi har inte fler.

JAG KÄNNER ATT jag vill tvätta av mig lite så jag säger till Ronny att jag springer upp till Klaragården. Jag tvättar av mig för jag hinner inte duscha.

"Ja gör det Lena", säger han så jag springer dit. Klockan är ungefär tio i tolv så jag passar på att äta också. Klaragården är verkligen ett bra ställe för oss hemlösa kvinnor. Vi får kläder, duscha, mat, vila. Så min bedömning är att ni som inte vet, gå dit. Det är bara att fråga, det ligger strax till

PETER HENSTEDT/CREATIVE COMMONS

höger när man kommer ner ifrån Klara kyrka, lilla trappan man går ner för mittemot Försäkringskassan.

Ja, nu har jag ätit, fixat till mig lite, springer tillbaka till Ronny. Nu har han tre tidningar kvar. "Ge mig dom", säger jag till Ronny, "så kan du sätta dig en stund, det går nog rätt fort att bli av med tre stycken."

Jag talar om att det är februari-numret av Situation Sthlm, jag får stå en stund men rätt som det är kommer en kvinna som arbetar på Centralen. Hon köper en och ger mig hundra spänn.

"Åh vad gulligt av dig", säger jag men det är ju inget ovanligt för hon ger alltid mig en hundring för en tidning. Hon går vidare, det går cirka tio minuter så kommer ett tvillingpar fram.

Först tänker jag att jag ser dubbelt men det gjorde jag inte. Dom var enäggtvillingar och skulle till Jönkö-

ping. Dom var väldigt intresserade av tidningen och dom hade aldrig köpt den tidigare. Vi småpratade en stund och jag sa att jag har en tvillingbror.

Det är väldigt häftigt faktiskt, i alla fall bestämde dom sig för att dom skulle köpa sig varsin så dom kunde läsa på tåget. Jag ger dom tidningarna och dom ger mig en hundring, sen går dom vidare.

JA NU VAR Ronny och jag färdiga så vi går ut från Centralen och tar en promenad Drottninggatan bort mot Gamla stan, stannar till vid en korvkiosk och sen bestämmer vi oss för att hålla i resten av stålarna. Det blev inte så mycket i dag. Men vi bestämmer att vi spar dom till dagen efter och köper tidningar för dom. Ja så får det bli.

Det var en av våra dagar i stan.

LENA

Smartphonesynonymer

● Varsågoda. Här kommer ett antal synonymer till ordet "smartphone".

Jobbtjuv.

Penningtjuv.

Kompstjuv.

Integritetstjuv.

Bildtjuv.

Fitt-tjuv.

Korrumperingshjälpmedel.

Ockerapparat.

Missbruksapparat.

Fuskapparat.

Bidragstjuv.

Bedrägeriapparat.

Skitsnacksapparat.

Tjuvlyssningsapparat.

Ryktesspridare, som dessutom är helt omöjligt att försvara sig emot.

JAG SKULLE KUNNA fylla en hel sida med dylika exempel. Men, ibland är de bra att ha, annars hade jag inte kunnat skriva det här.

DAGGE (EL/TELE-TEKNIKER)

CV

Namn: Tage Tillberg
Född: Den 18 december 1946 i Årsta
Adress: hemlös
Mobil: ingen
Telefon: ingen
E-post: ingen

LIVSERFARENHET

- 1964-1967 Jobbar som betongarbetare.
- 1969 Träffar sin blivande fru.
- 1971 Sonen föds den 29 juni. Flyttar till Hallunda
- 1974 Får en dotter. Jobbar på flyttfirma.
- 1975 Börjar dricka mycket men sköter jobbet
- 1979 Tappar kontrollen över drickandet. Sambon och äldsta system kontaktar socialtjänsten, kommer till torken i 4 månader.
- 1980 Sambon vill att han skall komma bort från A-laget på söder, flyttar till Jordbro. Jobbar på lager.
- 1995 Blir uppsagd, frun orkar inte längre och tar ut skilsmässa. Drickandet eskalerar igen, dricker varje dag.
- 1996 Super, slarvar med hyran, blir vräkt. Ryggen är skadad av allt hårt arbete. Bor på olika härbärgen och akutboenden. Städar trappor. Börjar dricka under dagarna.
- 2004 Träffar sin nuvarande fästmö.
- 2006 Blir skickad till Länkarna av socialtjänsten i 3 månader.
- 2009 Går i pension, dricker mer när jag inte jobbar
- 2010 Fästmön blir av med lägenheten.
- 2013 Dricker 7 dagar/vecka, mår fruktansvärt dåligt. Synrubbningar, kan inte gå. Får rullator. Slutar dricka. Är hos fästmön på helgerna i hennes nya försökslägenhet. Saknar inte drickandet. Vill inte dö som aktiv alkoholist utan som nykter alkoholist

Säljer Situation sthlm vid: *systemdagget, Farsta centrum*

DET ÄR INTE VEM SOM HELST SOM SÄLJER SITUATION STHLM

MED EGNA ORD

POESI

Definiera vagina

● Om jag definierar vagina med få ord!
"Munnens tvillingsyster"

AL

Brödtext

Satan för gatan
Jag måste leverera
Deadline nu på fredag

Jag skriver för bröd
Jag skriver i nöd

Inte mycket att säga i övrigt
Livet är snårigt och sjaskigt
Mår ganska taskigt

Satan för gatan
Jag måste leverera
Senast nu på fredag

LURKEN (NR 457)

Lilla tuffa cowboy

Lilla tuffa cowboy vill rida till stan
där fångar han skurkar hela långa dan

Tillsammans med sheriffen
ordnar cowboy biffen
Alla skumma skurkar dem ska cowboy ta
och det är väldigt bra

Men när mörkret faller på
då vill cowboy gå
med det samma
hem till mamma

JUANITO

För lång tid

● Varför ska allting ta så lång tid från att man blir hemlös till att man får en ny chans till ett eget boende?

Jag nötte skor i fem år innan jag hade tryckt bort ilskan över att soc i Farsta inte hjälpte

PHIND NEAL/CREATIVE COMMONS

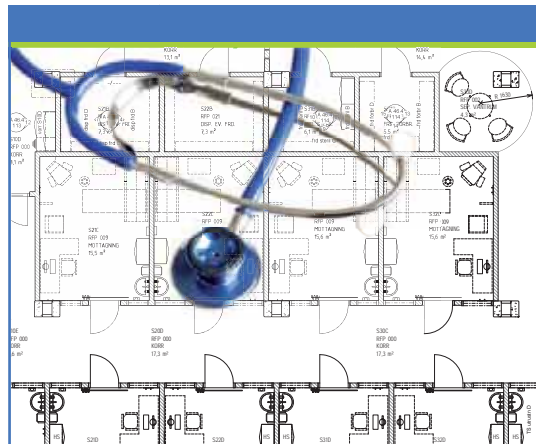
mig när Hotellhemmet fick mig vräkt för något som jag inte hade gjort. När jag tog mig till soc så fick jag börja med att få 50 kronor om dagen. Min tjej var skriven i en annan kommun och fick inte en krona så vi fick tälta och leva på ett bidrag som höjdes först i september månad efter ett hembesök i vårt tält så fick tjejen eget bidrag.

Vi försökte komma in på ett härbärge men det var fullt. Först i november fick vi plats där. Det fanns fem platser för par 2003. Där skulle vi landa några månader, sen skulle vi få en försökslägenhet sa dom. Men det tog ända till 2007 innan vi ens kom upp på deras lista på en försökslägenhet. De skickade oss till två olika ställen som kostar cirka 30 000 kronor per person och månad. Det blir 360 000 om året plus det bidrag vi fick själva. Ni måste hålla med om att det är sjukt mycket skattepengar som går åt. Och hur många sådana platser finns det i kommunen. Pengarna räcker säkert till att bygga bostäder åt alla.

Det finns ett land som inte tillåter några hemlösa och det är Grönland. Blir man av med sin lägenhet där så får man bo i ett gruppboende tills man är redo att få en egen lägenhet igen. Så går det runt hela tiden för du kan inte bo i ett gruppboende hela livet. Du ska bara ut i samhället och sköta dig själv.

Här får du en chans. Bränner du den så får du vänta en jävla massa år om du får en andra chans alltså. Hop-
pas att jag aldrig blir bostadslös igen.

LASSE SONNEBERG

Även vårdmiljöer behöver vårdas

Varje år står Locum bakom investeringar och underhållsåtgärder för 2 miljarder kronor. Det gör oss till ett av Sveriges största fastighetsbolag.

Läs mer om oss och våra pågående projekt på www.locum.se

AUSTIN BARROW/CREATIVE COMMONS

När barn blir större

● Även om man inte vet mest – så "kan" det ändå bli bra.

I de fall som lärare mobbar elever, så kommer jag ihåg när jag gick i plugget. Då brukade det hända att om någon elev var uppkäftig eller störande så blev det utvisning i korridoren, oftast resten av lektionen.

Det är bättre att utvisa en kort stund bara, som en markering. Annars missar ju "busen" vad läraren vill lära ut. Dessutom blir en hel lektionsutvisning en bra grogrund och anledning till att skita i plugget

och skolka istället. Ungar som busar är oftast smarta ungar som fattar vad de ska göra, för att det ska bli som de själva vill, för stunden.

Själv råkade jag ut för bestraffning. En gång blev jag bestraffad för att jag inte begrep lärarens beskrivning på griffeltavlan. Jag blev då beordrad att gå ut och blöta svampen om jag tyckte att det var fel, sedan skulle jag skriva vad jag tyckte var rätt.

Vilket jag naturligtvis inte visste, jag gick ju i plugget för att lära mig det.

Ok, jag tog med mig två svampar,

den ena vred jag ur på ett ok sätt. Den andra behöll jag, dyblöt, och la under lärarens sittdyna bakom katedern. Cirka fem minuter efter hon satt sig fick hela klassen gå på rast, tio minuter tidigare.

Läraren borde naturligtvis ha förklarat så vi förstod vad hon menade. Vi tyckte ju självklart att det var bra att få ha rast, tio minuter längre. Men vi (jag) fattade ju fortfarande inte ett jota.

**EN ELEV FRÅN 8C FRÅN
LÅNGBRODALSSKOLAN, ÅR 1969**

Höras, märkas och synas

● Vad är felet idag? Alla vill höras, märkas och synas. Varför – jo, "tyck synd om mig, beundra mig eller frukta mig". En del ställer till och med upp på att bli utnyttjade i förnedrings-tv, bara för att få höras,

märkas och synas.

Hur skulle det vara om skolan lärde ut om empati/medmänsklighet och vad det betyder, för ungar redan i tidig ålder.

Det kanske även skulle behövas

på Komvux. Det finns ju vuxna som uppenbarligen inte vet vad de orden innebär och betyder eller vad det kan bli för konsekvenser om man inte känner efter och visar empati och förståelse för varandra.

DR

POESI & KORT SAGT

Utan skor

● OS i maraton vanns en gång av en svart man utan skor. Om jag hade vunnit OS i maraton utan skor så hade det kanske funnits plattfotsinlägg för vita.

Men jag hade sönder alla inläggen och är fortfarande plattfot. Så när svarta kom till Sverige så slapp dom hålfotsinlägg. Några plattfotsinlägg har de väl aldrig behövt och inte jag heller för mina fötter är den bästa tillgång jag har.

3F' CJS 3F'

Skatt funnen

● Helt oförhappandes kan Du snubbla i ett tomt famlande på Din ensamma väg över en skatt –

en annan människas vänskap och värme

JUANITO

Surdeg

● Lägg inte huvudet på sned För att jag dricker öl Du är en stackare du med Fast med dåligt gehör

Så, dra in din trumpna näbb Du som sprutar i din trumpet Ut din falska smet Som aldrig kommer att jäsa

Du har inte nog med råg i din rygg Du med huvudet på sned På skaffet Det har jag med

LURKEN (NR 457)

Saharafåglar

● Varför flyger fåglarna upp och ner i Sahara? – För dom vill inte få sand i ögonen!

LEILA

MED EGNA ORD

POESI & KORT SAGT

I think I'm going crazy

● You always keep on telling me.
What to think and how to be.
I can not take it, one more day.
I need a break, I need to get away.

Shut up, shut up.
I think I'm going crazy.

You tell me that you know the
right from wrong.
I can not stay where I don't
belong.
I can make it by my self.
I don't need anybody fucking else.

Shut up, shut up.
I think I'm going crazy.

MARKKU

Till min dotter

● Allt detta kommer från
den finaste gåva jag någonsin
fått. Min dotter Emma.
V till henne. På det språk som
bara vi förstår

AL

Kanske inte
vill vara med

● Att ordna världsmästerskap
kostar antagligen en massa
pengar.

Om ett fattigt land blir tilldelat
värdskapet så står dom antag-
ligen med en massa skulder
efteråt.

Det är kalas för de solida
kapitalisterna. Då kan de köpa
landet billigt.

Är det därför det går så dåligt
för en del. De vill helst inte vara
med kanske?

3F' CJS 3F'

Samhällets fel

En gång i tiden hade jag en bil
På den tiden hade jag klass och stil
Nu är jag trasig, jag är inte hel
Och allting är ju samhällets fel

Fina kläder och pengar i överflöd
Fina restauranger i stället för
vatten och bröd
Känner mig som levande död, kall
och stel

Och allting är ju samhällets fel

MARKKU

Surt i Sumpan.

VISET/CREATIVE COMMONS

Kalabaliken som tog död på etiken

● Livet i Sumpan är alls ingen fröjd
de flesta är sura och ingen verkar nöjd

Men vad gick snett?
Jo myndigheterna innehåller
personer, nästan helt utan vett

Nu ska jag ta ett exempel
hur fort de ger människor fel stämpel

En ogift medelålders man kommer
från en fest mitt i natten
grannarna i fönstren tänker, javisst
är han i hatten

Som alla vet sprids rykten
snabbare än vinden

snart går han med skammens
rodnad på kinden

Ryktet snart till myndighetens öron
när

deras hjärnor arbetar allt de förmår
Att denna man är notorisk suput
det står alldeles klart till slut

Beslutet lyder "rädda honom idag"
och vill han inte, hota med indraget

socialbidrag

Det är med hot de visar sin makt

de struntar i vad folk vill ha sagt

Ondskan gror i maktens hus
Snart rekommenderas antabus
Klientens åsikt hörsammas inte
alls

trots att han skriker och ger hals
Myndighetens uppvisning av makt

statuerar
och avskräcker de få som
protesterar

Mannen nu stämplas som
alkoholist

räknar sina vänner som han mist
Mitt i fyllan tänker han "va fan
jag ger mig i väg neråt stan"

På vingliga ben ger han sig ut
och hamnar på en av torgets
bänkar till slut

En man med ett liknande öde som
hans

berättar så gärna när han får sin
chans

De ölar och jämför sina liv med
varandra

snart tillkommer även andra

Folk passerar med neutrala kassar
– innehållande brännvin
har ändå mage att yttra "vilka svin"
Ty detta land har en snedvriden
etik

Det är stor skillnad på en fattig och
en rik

När sedan myndighetens folk
avslutar dagens slit

passerar de torget och de
utslagnas elit

De lever i tron att de alltid har rätt
att hota folk till lydnad är bästa
sätt

Att skrämma folk, kan det vara lag
och hota den som redan är svag

De borde tänka efter före
de tolkar detta rättesnöre

Hellre fria än fälla
är ord som borde gälla

Ta reda på hur folks inre ser ut
innan ni tar era förhastade beslut.

ANN MALMBERG

Tillsammans går vi hela vägen

SLUTSPELET 2014

Zinkensdamms IP

Följ med oss i bandyslutspelet
www.hammarbybandy.se

**HAMMARBY
BANDY**

[twitter.com/
hammarbybandy](https://twitter.com/hammarbybandy)

[instagram.com/
/hammarbybandy](https://www.instagram.com/hammarbybandy)

[facebook.com/
/HammarbyBandy](https://www.facebook.com/HammarbyBandy)

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

Abaton
PRODUKTION AB

APOTEK ♥

basreklam
SKYLTA • BILDEKOR • ARENAREKLAM

ABF
ARBETARNAS BILDNINGSFÖRBUND

**ANDERS
BODIN
FASTIGHETER**

bee

**ACADEMIC
WORK.**

Arbetsförmedlingen

BERG
FASTIGHETSJURIDIK AB

ACNE

fonden

bergkrantzarkitekter

Adecco
better work, better life

AROS WATER AB

betsson

advokatfirman **Althin**

ashurst

BEVAKNINGSTJÄNST

BYGGNADS

Electrolux

förenade liv

advokatfirman **sallnäs**

Beving

Carpeting
Entremattor

eyeworks

H2M
FASTIGHETSTEKNIK AB

ADVOKATFIRMAN **ÅBERG & Co**

BJÖRN AXÉN

CEDERQUIST

Ersta diakoni

HAMMARBY IF

afa
FÖRSÄKRING

ASSA ABLOY

bob
reklambyrå

**CHINA
TEATERN**

FAMILJEBOSTÄDER

Handels

AKADEMIKER
förbundet SSR

ATN

THE BODY SHOP.

**CITY
garden**

Flinks JÄRN

Grönsakshallen
Sorunda

AkzoNobel

Autoexperten

BokningsBolaget

**CONTURA
BYGG AB**

frank ADVOKATBYRÅ

Alfred Berg
1803

AVJÄMNINGSTEKNIK

BOLIDEN

collector
FINANCE & LAW

HAMMER & HANBORG

**ALLBA
HOLDING**

AXFAST
UTVALDA LÄGEN

Bonnier
Fastigheter

COWI

HANSA PROJEKT AB

BORGSTRÖM & BODSTRÖM
advokatbyrå

Folkhem

**BO
BY**

BOTKYRKABYGGEN

Danske Bank

Folkpartiet

Brandkontoret

DANVIKSHEM

Fora

brunnberg&forshed
BYARKITEKTKONTOR AB

DILIGENTIA

FOURSIDE AB

BTH BYGG

dina Dina
Försäkringar

FV
FRAMTIDSVERKET

BYGGMÄSTAREFÖRENINGEN
BF

EM
EINAR MATSSON

**FRÄLSNING
ARMEN**

BYGGNADS

Electrolux

ius Laboris SWEDEN
ELMZELL ADVOKATBYRÅ AB

CARGLASS
Lagar stenskott & byter bilglas

ERSÉUS ARKITEKTER AB

GUN LARSSON SYSTEM

advokatfirman **sallnäs**

Beving

Carpeting
Entremattor

eyeworks

H2M
FASTIGHETSTEKNIK AB

ADVOKATFIRMAN **ÅBERG & Co**

BJÖRN AXÉN

CEDERQUIST

Ersta diakoni

HAMMARBY IF

afa
FÖRSÄKRING

ASSA ABLOY

bob
reklambyrå

**CHINA
TEATERN**

FAMILJEBOSTÄDER

Handels

AKADEMIKER
förbundet SSR

ATN

THE BODY SHOP.

**CITY
garden**

Flinks JÄRN

Grönsakshallen
Sorunda

AkzoNobel

Autoexperten

BokningsBolaget

**CONTURA
BYGG AB**

frank ADVOKATBYRÅ

Alfred Berg
1803

AVJÄMNINGSTEKNIK

BOLIDEN

collector
FINANCE & LAW

HAMMER & HANBORG

**ALLBA
HOLDING**

AXFAST
UTVALDA LÄGEN

Bonnier
Fastigheter

COWI

HANSA PROJEKT AB

heart;

RAMIRENT

REDWISE ADVOKATBYRÅ

REFLEX REFLEX ARKITEKTER AB

HMXW arkitekter

JÖRGENSENS RÖR AB

RIVAL

Kassaskåpspoolen

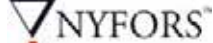
HUMLEGÅRDEN

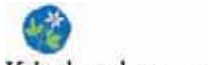
Kommunal.

Sandart&Partners

IKANO Bostad

INDUSTRI VÄRDEN

KUNGSLEDEN

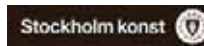
SAMTRANS

inResonance

SBU

Svensk Rikstäckande Butiksservice

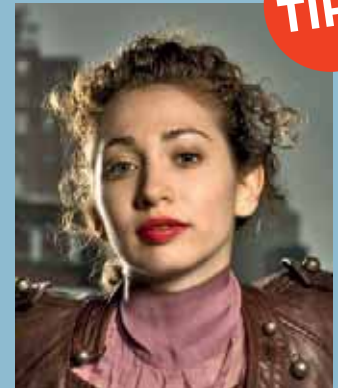

KÖP SITUATION STHLM AV PIERRE VID SERGELS TORG

Hitta Pierre och andra säljare på situationsthlm.se/karta

SVEPET

REDAKTIONENS
TIPS

MARIA HAGSTRÖM

Regina Spektor "Genius Next Door"

LÅT Det vackra pianospelet som rullar fram i det sorgsna och gåtfulla. Hemligheten som det ensamma geniet har och hemligheten vid den lokala sjön. "Genius Next Door" är som en liten mystisk berättelse. Något pågår i det lilla samhället. Andan hålls och en natt händer det. Men dagen därpå fortgår livet nästan som vanligt i den lilla bygden. Känslan av att något tragiskt sker, som ingen riktigt vill se.

Min favorittitlåt på singer-song-writern och pianisten Regina Spektors skiva *Far* från 2009.

ULF STOLT

J.D. Salinger Nio noveller

ROMAN De nio novellerna är ursprungligen skrivna för tidskriften *The New Yorker*, som också publicerade de flesta av dem. Och enligt ryktet var redaktörerna stränga i sin redigering av texterna och i sina krav på reduktion. Inte ett onödigt ord någonstans, varje mening för berättelserna framåt, tillförlitligt någonting – inga avstannande förklaringar eller språklig barlast.

Hela tiden ett dovt hot, ett allvar, en förnimmelse av att döden är inom räckhåll. Människorna i novellerna – som hemmafrun som dricker sig full mitt på dagen och minns sin ungdomskärlek och mannen på stranden i inledningarnovellen – är redan utsatta för någonting.

Nu lever de med att försöka sortera resterna.

I mitt tycke är detta J.D. Salingers bästa bok.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Krautig konstrocks och Super-8-filmer

BILOMUSIK HÄSTKÖTTSKANDALEN SÄTTER LJUD OCH BILD TILL SORGEN

HÄSTKÖTTSKANDALEN ÄR DET BÄSTA som hänt Sverige på länge, då i musikalisk mening. Det är en audiovisuell kvintett, som spelar en sorts krautig, drömsk och slamrig konstrocks till korniga Super-8-filmer eller andra visuella projektioner av videokonstnären och tonsättaren Maria W Horn. I bandet ingår också Ellen Arkbro, Elsa Bergman, Kali Malone och Marta Forsberg. De har varierande bakgrund i bland annat frijazz, improvisation och elektroakustisk komposition, liksom i konst och fotografi.

– Vi valde namnet Hästköttskandalen eftersom det var det första ordet som Kali, då nyinflyttad amerikan, lärde sig på svenska. Dessutom är merparten av oss inbitna veganer, blott en är vegetarian – så vi tyckte att det var lite kul, säger Elsa Bergman, kontrabasist.

Sedan de bildades, i replokalen i Örsberg, för ganska exakt ett år sedan har Hästköttskandalen hunnit med ett antal omtalade spelningar, bland annat på Art's Birthday Party på Södra teatern i slutet av januari.

– Vi började jamma, hade jättekul och märkte att vi delade många idéer. Det blev ett nästan drone-aktigt sound, otroligt suggestivt med mycket improvisation och långa processer. För mig som är van att spela mer... högenergisk och direkt musik där man pausar eller turas om blev det ett helt nytt tänk. Att anpassa min spelstil efter elektroniska inslag är också nytt för mig, säger Elsa Bergman och tillägger:

– När Maria sen kom in i bilden med sina videoverk blev bandet komplett. Det visuella är det... femte instrumentet. Det är en viktig del av improvisationen.

Vidare menar Elsa Bergman att Hästköttskandalen möts i en gemensam vision. Den att saker måste få ta sin tid.

– Vi har inte bråttom. Vi möts i att musik är en lång process, nånting som måste få växa fram organiskt. Vår musik är ganska mörk. Den handlar om allt i våra liv

VI TAR SORGEN OCH GÖR NÅGONTING VACKERT AV DEN.

och tar tag i många tunga känslor. Vi tar sorgen och gör nånting vackert av den, i ljud och i bild, säger hon.

Just nu spelar de in sitt debutalbum – en lp som är tänkt att släppas på Fylkingen Records till hösten.

– Även med lp:n tänker vi jobba mycket med det visuella. Vi har lite olika idéer – kanske gör vi omslaget i 3D, inspirerat av rapparen M.I.A., om det går. En annan idé som vi har är att också spela in en live-tagning med det visuella och bifoga den med skivan, antingen via länk eller på en dvd, säger Elsa Bergman.

Nästa chans att se Hästköttskandalen live är på klubben Mother på Fylkingen 31 mars.

MARTIN VON KRÖGER

SKÅNSK HÖGDALENSLANG

Söder om Västerbron

NAMNET PÅ DET nya bandet är Västerbron, men det kunde lika gärna ha varit Österbron.

– Det var en bro som planerades på fyrtioalet och skulle gå från Beckholmen till Ringvägen, men aldrig byggdes. Sånt är kul, men det ligger inte lika bra i munnen. Broar som fenomen är fina och äger bra symbolik. Vad vore människan utan broar liksom, säger Patrik Lange som spelar gitarr och körar.

Musiken beskrivs av dem själva som "stockholmskt skrammel på skånska".

– En av medlemmarna (Peter Jonasson) är invandrad från Skåne och bryter därför grovt på skånska. Vi spelar in nere i Malmö och då är det lätt att dialekten skiner igenom. Men jag kommer att smyga in lite Högdalenslang på albumet som kommer senare i år, säger Patrik Lange.

Som referenser kan nämnas amerikanska band som Cloud Nothing och At the Drive-In och Väna Inget från Malmö. Singeln "Om du säger det så är det så" är redan släppt och i den briljanta videon ser vi bandmedlemmarna i roller som nyhetsankare, reporter och meteorolog.

– Västerbron fick idén i julklapp. Peter vaknade helt enkelt på julaftonsmorgonen med idén i huvudet, så det var bara att börja planera och engagera vänner som hjälpte till med lokal och kamera. Klipp och grafik stod Västerbron för, säger Patrik Lange.

Enligt honom kan vi förvänta oss en hel del när Västerbron spelar på Heaven up Here i Telefonplan 14 mars:

– Svett, blod och glädjetårar. Och att låtarna spelas fem gånger så fort med improviserad sång. Dels för att Peter tycker att det är kul och nog egentligen vill hålla på med freestyle-rap, dels för att han är lat.

DAVID BOGERIUS

Trallvänligt tonsatt tågloff

Mauro Scocco & Plura Jonsson

Mauro & Pluras tågloff

★★½ Konzeptet *Pluras kök* har utvecklats och närmast kommit att förvandlas till ett kulinariskt EU-projekt, där Plura Jonsson, likt en förklädeslös Sancho Panza – med pepparkvarn och akustisk gitarr – grillar, steker och äter sig fram genom Europa, drar i sig några glas vin och sedan sliter fram gitarren och höftar till någon gammal Eldkvarnlåt.

Den här gången lämnade han

köksgeråden hemma, tog med sin tidigare sidekick Mauro Scocco och satte sig på tåget utmed den franska Atlantkusten. Det svaldes ostron, ironiserades över sig och sitt, imiterades dalmasar och spanjorer, visades fingret för förbipasserande städer och byar, togs in på hotell, handlades lokala delikatesser, provades drinkar och förbannades internetuppkoppling.

Och då och då slets en gitarr fram och från höften skalades något alster ur respektive låtkatalog av.

Det är den musik de nu gett ut på en dubbelplatta. I lite mer arbetade versioner än de habilt beachtribadurmässiga från höften-versioner som visats i programmet. Om det inte vore för att Mauro Scocco och Plura Jonsson är två av landets allra finaste singer-songwriter, med låtkataloger få, om några, kan mäta sig med, hade soundtracket till den här tågloff aldrig behövt ges ut.

Nu väntar vi bara på guideboken. T-shirten. Och interrailpasset.

ULF STOLT

MUSIK

Takida

All Turn Red

★★½ Ånge-sextetten Takida har lyckats göra amerikansk postgrunge till svenne-rock. Det är i stort sett omöjligt att förstå hur man kan inspireras av så trista band som Nickelback, men radiostationer som Bandit och Rockklassiker har hur som helst fått ett gäng nya låtar som konsekvent och skickligt följer formeln.

Första singeln "One Lie" är ett utmärkt exempel. Fanskaran, som vuxit sig riktigt stor, lägger in en snus och jublar medan andra skyr det som pesten.

Takida.

DAVID BOGERIUS

Moto Boy

Keep Your Darkness Secret

★★½ Fyra år. Så länge har det gått sedan Moto Boy, eller Oskar Humlebo som han egentligen heter, senast släppte skiva. Nu är det emellertid dags igen. *Keep Your Darkness Secret*, Moto Boys tredje platta, är ett nog-samt snickrat album – välproducerat, med småttande arrangemang och sinnliga detaljer – inspelat i Berlin med den österrikiska producenten Niko Stoessi. Gästar gör bland andra Titiyo och Leari från The Ark.

Resultatet är pampigt och vemo-digt, men samtidigt otroligt slickt. Det är faktiskt lite för snyggt för att jag ska bli berörd på riktigt.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Nonono

We Are Only What We Feel

★★★★ Singeln "Pumpin blood" är för Nonono vad "I Love It" har varit för Icona Pop. En riktig hit – med ett medryckande vislande stick – som sätter sig direkt och som säkert i detta nu också öppnar internationella dörrar via tv-serier och läskelaskreklamer på andra sidan Atlanten. Kanske får Nonono, liksom Icona Pop, en slot i tv-serien *Girls*, till slut?

Kul är det också att skivan, som är ett härligt potpurri av åttiotalens-new wave, syntar och tålmodigt pumpande bas, döpts till "We Are Only What We Feel". Det känns lite corny, på ett härligt sätt. Det blir ett stort: Jajaja!

ALEXANDRA SUNDQVIST

SKOGSPRODUKTION

Kalle Haglund hittar meningen med alltihopa

KALLE HAGLUND ÄR poet, scenkonstnär, musiker och komiker. I mars ger han fyra föreställningar på Teater Galeasen under namnet ... och den stora skogen. Uppsättningen beskrivs som en vemodig och lågintensiv humoristisk föreställning om att "födas och bli till, om och om igen".

I arbetet med ... och den stora skogen har Kalle Haglund lockats av en småskalighet:

– Efter många samarbeten i större produktioner kände jag ett behov av att hitta ett enklare uttryck, och det skulle skogen liksom hjälpa till med, tänkte jag. Drivkraften är att, mot bättre vetande, hitta meningen med alltihopa.

Kalle Haglund.

Svenska Dagbladet kallade dig för "en modern anti-showman" i en recension häromåret. Hur ser du själv på (bombastisk) underhållningskultur av i dag?

– Ibland drömmer jag själv bombastiskt: om att kliva ut på scenen i ett fullsatt Dramaten medan jag mimar Bonnie Tylers "I Need a Hero". Till publikens förtjusning reser sig plötsligt alla människor på balkongen, det visar sig vara en regnbågsfärgad superkör. I mitten av låten, samtidigt som den sjungande kören åker ner mot scenen – i magiska linor – ramlar jag ihop, och då dundrar självaste Bonnie Tyler in och tar över showen. Låten tar plötsligt slut, det blir kolsvart. Ett stearinljus tänds, vi anar – och framför allt hör vi – Kristina Lugn säga: "Du ska få ett panoramafönster i barnbidrag."

Du jobbar ofta med musik och musiker på scenen. Varför?

– Jag upplever mina egna texter/nummer/tankar som musik, ja rent av som låtar. Så det ligger nära till hands att jobba med en musiker. Sen krävs det ju en tolkning av varandras arbete vilket förhoppningsvis breddar och fördjupar uttrycket – och intrycket. Och ibland är det lite ensamt, då är det skönt att vara två.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Gnistrande fyrverkeri om död, sorg, klass

Vilja-Tuulia Huotari

Ljus ljus ljus

★★★★ ½ Med *Ljus ljus ljus* har den finska poeten och författaren Vilja-Tuulia Huotari skrivit en ungdomsskildring utöver det vanliga. Boken, som kom ut i Finland 2011, har belönats med Finlandia Junior – den finska motsvarigheten till Sveriges Augustpris för bästa barn- och ungdomsbok – och är ett gnistrande litterärt fyrverkeri för unga vuxna och för vuxna. I centrum för berättelsen står Mariia och Mimi, fonden är den sömniga finska landsbygden i efterdyningarna av Tjernobyl-katastrofen 1986.

Skogen är röd, smittad. Liksom hjärtat och läpparna när Mariia och Mimi klär ut sig för att leka med Mamman på Vinden, i ett försök att lindra Mimis bottenlösa sorg. Havet är grått, stranden deras vardagsrum. De vill bort, vart som helst – och allt är möjligt.

Ändå är det inte det.

Ljus ljus ljus är inte bara en nära vänskapsskildring, det är också en berättelse om död, sorg, självmord och klasstillhörighet – och de båda flickornas sexuella uppvaknande. När Mariia ser Mimi för första gången känner hon "ljus ljus ljus", någonting som också kan bytas ut mot "lust lust lust".

Vilja-Tuulia Huotari.

Liksom filmen *Blå är den varmaste färgen – Kapitel 1 & 2*, om kärlekshistorien mellan Emma och Adèle, i regi av Abdellatif Kechiche efter en seriebok av Julie Maroh, är *Ljus ljus*

ljus också en brännande skildring av klass och klasstillhörighet. Och om att hur mycket man än försöker, så kan man aldrig bli en och samma.

ALEXANDRA SUNDQVIST

BÖCKER

Spung.

Cilla Jackert

Spung: tio år senare

★★★★ *Spung* var en rätt så briljant tv-serie om fem stockholmsungdomar strax under 20. Den sändes på SVT 2002–2003.

Om den planerade långfilmen verkligen hade blivit av hade det här varit dvd-utgåvan i textform där det nedskrivna manuset fått ersätta filmen och de inledande (och ganska

intressanta) intervjuerna varit bonusmaterialet.

Till formen är knappast ett filmmanus optimalt för den litterära

upplevelsen men man får se det som en kulturgärning.

DAVID BOGERIUS

Sara Stille

Bära leggings i januari

★★★★ I boken *Bära leggings i januari* redogör Sara Stille för hur hon, nyss fyllda 13, blir våldtagen av en vän till familjen. Det hinner bli ett femtiotal våldtäkter innan hon till slut

anmäler den 11 år äldre mannen, vars dotter hon brukar passa.

Det är plastkassar som skär sönder könets insida när kondomerna är slut. Det är stryptag, fingrar, blod, missfall och tvång. Det är en rent ut sagt för jävlig läsning.

Det går fyra år från den första våldtäkten till dess att Sara vågar anmäla.

Ytterst handlar *Bära leggings i januari* om en ung flickas rätt till sin egen kropp – och kampen för att återfå den rätten, även i lagens mening. Den kan också läsas som ett inlägg i debatten om en reviderad sexuallagstiftning.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Sara Stille.

Bruce Dern, June Squibb och Will Forte i Nebraska.

MERIE W WALLACE/PARAMOUNT PICTURES

DOKUMENTERAT RÄTT I TIDEN

Death Metal Angola visas på årets dokumentärfestival.

Tempo dokumentärfestival 15 år

15 ÅR AV att visa verkligheten på film ska firas. Om inte annat så för att svensk dokumentärfilm är bättre än någonsin. Agneta Mogren, festivalchef och konstnärlig ledare för Tempo dokumentärfestival berättar, vad som är hemligheten bakom att kunna hålla på så länge.

– Vi har en väldigt stark idé med Tempo dokumentärfestival där vi samlar dokumentära uttryck över genregränser. Det har blivit en plattform och mötesplats för dokumentären. Samtidigt har vi legat väldigt rätt i tiden. Intrycket för dokumentärfilmen, och dokumentära uttryck, har ökat enormt de senaste 15 åren. Vi drog i gång när folk fortfarande var lite skeptiska och tyckte att dokumentärfilm var nåt smalt, svartvitt och tråkigt.

Vad har succéer som *Searching for Sugarman* och *Palme* gjort för svensk dokumentärfilm?

– De är otroligt viktiga. Nåt som har bidragit till att den svenska dokumentärfilmen har utvecklats är att vi har nått så stor framgång. Men också att vi har en stark tradition sen länge. Den internationella framgången för *Searching for Sugarman* är betydelsefull för hela genren, den lyfts upp och ges mer status.

– Svensk dokumentärfilm mår oerhört gott, bättre än nånsin. Det är också mycket högre i tak nu, filmgenren får vara mer experimentell. Vilket gör att den också utvecklas.

HENRIK EMILSON

FOTNOT: Tempo dokumentärfestival firar 15 år 4–9 mars.

Kött och blod och finkalibrerade nyanser

Nebraska

★★★★★ När den snart 80-åriga Woody får ett utskick med posten där det står att han kan ha vunnit en miljon dollar, ger han sig av för att hämta hem vinsten. Han har sedan länge körförbud, så Woody ger sig av till fots över tre delstater.

Han blir upplockad av sonen David, som försöker förklara att det bara är ett reklamknepp pappan gått på, men

låter ändå pappan få hålla drömmen vid liv. De ger sig tillsammans ut på en roadtrip som dessvärre mellanlandar i pappans födelsestad. Och snart samlas släkt, vänner och lokalpressen för att få ta del av den nyblivne miljonärens glans och pengar.

Alexander Payne, som regisserade de utmärkta *Sideways* och *The Descendants*, har gjort en avskalad och enkel film, likt David Lynchs *The Straight Story* där en man tar

motorgräsklipparen för att åka och hälsa på sin brorsa.

Men enkel betyder inte simpel, här finns karaktärer av kött och blod och finkalibrerade nyanser i varje scen. Det är återhållsamt, men rikt. Det är ofta roligt, men med stråk av vemod. Ibland behövs inte mer för att få högsta betyg. Jo, en 78-årig Bruce Dern som bär upp berättelsen om mannen som satsar allt.

HENRIK EMILSON

FILM

Yves Saint Laurent

★★ Ett manligt geni som gestaltas med tyngdpunkten på excesser i kokain, osedlighet, champagne, vredesutbrott, lyxliv, klubbhäng och med en livspartner – i det här fallet Pierre Bergé – som tvingas stå ut med sitt geni och hålla i visningarna. I Yves Saint Laurents fall petar man in några scener med hastigt nedkrafade modeteckningar också, för att det var mode han arbetade med.

Men den hårda och stundtals grymma historia som formade Yves Saint Laurent väljer filmskaparna att nästan inte ens snudda vid. Vilket gör att filmen förblir yta och bilder. För lite varför, för lite därför. **ULF STOLT**

Battle of the Sexes

★★★★ Det var så mycket mer än en tennismatch. I kampen för lika lön – det dröjde till Wimbledon 2007 innan prissummorna var desamma – och rätten till en egen tennistour och som motstånd mot manschauvinistiska attityder var det nödvändigt att täppa till en del käftar.

Den 20 september 1973 i Houston Astrodome, inför 40 000 åskådare och över 50 miljoner tv-tittare, besegrade Billie Jean King den självutnämnda ärkechauvinisten Bobby Riggs i tre raka set. Matchen fick stor betydelse för attityden till kvinnlig idrott och ses som en viktig del av den feministiska kampen. **ULF STOLT**

En familj

★★★★ Ett starkt och gripande familjedrama, baserat på teateruppsättningen *August: Osage County* som tar oss med till den amerikanska Södern. Där en matriark, spelad av Meryl Streep, styr familjen med ett gravt medicinerat och lynnigt humör.

Ensemblen är fantastisk, Meryl Streep och Julia Roberts Oscarsnominerades för sina insatser, och blandar Hollywoods bästa med lite otippade brittiska kollegor.

Historien drar sig inte för att gå dit ingen i familjen har vågat gå tidigare vilket skapar, eller renar, djupa sår.

HENRIK EMILSON

"Vi vet inte om de är lediga eller skolkar"

DET HAR GÅTT 25 år sedan Soppteatern hade sin allra första premiär på Kafé Klara. Sedan dess har 264 olika föreställningar spelats 4 522 gånger. Och där har serverats 188 000 liter soppa till 563 991 besökare. Den 15 mars tänker de lägga till en siffra i statistiken. Då ska det slås Soppteaterrekord med antal artister på scenen – 15 stycken som bildar vokalgruppen Voces Nordicae.

– Det brukar vara trångt i salongen, nu blir det också trångt på scenen. Det ska bli spännande. Det är också första gången vi har en hel kör som improviserar på scenen. De kommer att ta in idéer från publiken och göra små scener, säger Albin Flinkas, konstnärlig ledare på Soppteatern.

Soppteatern firar 25 år. Kommer vi att märka av det under hela våren?

– Ja, under vårsäsongen har vi ovanligt många egna föreställningar. Vi har också öppet en extra dag, tisdag till söndag, eftersom vi har ett sånt tryck. Just i dag har vi haft världens ös med jubileumsföreställning. De tidigare konstnärliga ledarna har varit med och vi har pusslat ihop en "best of"-show.

Vad har varit "best of" genom åren?

– En klassiker är *Aniara* med Helge Skoog (initiativtagare till Soppteatern). Han hade spelat den i 30 år när jag tog över den i höstas. Iwa Boman har också härjat runt på Soppteatern och gjort föreställningar om könsroller, manligt och kvinnligt. För att nämna några.

PETRA HELLBERG

SAMAN BAKHTIARI TAR ÖVER

Ny röst bakom Kinos spakar

KINO, P1:S VECKOMAGASIN om film, tv, dvd och internet, har en ny programledare från 14 mars. Saman Bakhtiari som tidigare vikarierat på posten tar över efter Roger Wilson.

– Jag är väldigt glad och peppad på att ta mig an det här film- och tv-året och spegla det på bästa sätt för *Kinos* lyssnare, säger Saman Bakhtiari

Roger Wilson blir i stället Sveriges Radios kulturkorrespondent.

– Han och *Kinos* producent Lisa Bergström har fungerat som mina förebilder, mentorer och lärare. Att jag nu får ansvara för programledarskapet är ett hedersuppdrag och en enorm bekräftelse, säger Saman Bakhtiari som var med och startade kanalen *Din Gata* 100,6 år 2006.

Sedan dess har han varit producent och reporter för olika program i P1 och P3 där han bland annat intervjuade gäster av vitt skilda slag i *Söndag med Saman*.

– *Kino* har byggt upp en unik position genom att skildra sin nutid och omvärld via film- och tv-journalistik. Samtidigt har programmet hela tiden prövat nya grepp och visat hur man kombinerar lekfullhet och innehållslig tyngd. Det ska bli väldigt kul att höra Saman och redaktionen ta det vidare, säger Mattias Hermansson, kulturchef på Sveriges Radio.

DAVID BOGERIUS

FOTNOT: Kino sänds på fredagar 14:03 i P1.

Vad kommer vi att få se på scenen under våren?

– Vi har precis haft premiär för en ny svensk minimusikal: *Den allvarsamma leken*. Det blir också bland annat en improvisationsföreställning med Pia Johansson, som heter *Pia Impro*. Hon ställer sig på scenen och kör en enmansshow helt utan manus. Dessutom regisserar Ann Petrén Kajsa Ernst i en ny föreställning som har premiär i april.

Varför har Soppteatern blivit ett sånt framgångskoncept?

– Att man i den här stressade världen, där vi ändå alltid måste äta lunch, dessutom kan få lite kultur samtidigt. Men i stället för stress blir det en liten oas i arbetsdagen. Man kan gå in i vår teatergrotta och

komma ut klockan ett igen och har hela dagen kvar. Sen är det bra pris och bra soppor. Till och med den som kör 5:2-dieten kan komma. Saffranssoppan är favoriten som har varit med ända från början.

Varför är den typiska Soppteaterspubliken?

– Det är mycket cityfolk som jobbar i närheten som går hit med kollegor på en låglunch. Det är en del pensionärer som är lediga på dagarna. Men det har också börjat komma fler och fler tonårstjejer, vet inte om de är lediga eller skolkar. Vi har också mycket stammisar. I dag hade vi en dam i publiken som har sett 104 olika föreställningar. På 25 år i och för sig, men ändå!

MARIA HAGSTRÖM

ZELDA AV LINA NEIDESTAM

BRILJANT

– Vi lagar all mat från grunden. Oavsett om vi serverar sushi, fiskpin- nar eller pannkakor. Och vi gör vårt eget smör och bakar vårt eget bröd. Många kanske tror att det är jobbigt att trilla köttbullar till 400 elever, men med hjälp av en glasskopa tar det inte mer än 1,5 timme.

– Jag lär mig nåt nytt varje dag, senast var det att göra bearnaisesås och hollan- daisesås från grunden. Inga halvfabrikat kommer över tröskeln här och jag slipper stå och packa upp kartonger med frysta biffar och köttbullar eller ta emot färdiga grytor och såser från ett centralkök.

– Jag började som köksbi- träde på den här skolan för 24 år sen. För två år sen anställde vi en kökschef och gjorde om från mottagningskök till tillagningskök. Det är det bästa vi har gjort och numer är jag kock i skolrestaurangen som eleverna gett namnet Mumsiga draken.

– Barnen kommer in i köket varje dag och frågar vad det blir för mat, ibland vill de titta på när vi gör smör eller hjälpa till med nåt i matlagningen. Det händer också att föräldrarna kommer in i köket och vill ha recept. För några veckor sen lagade vi oxkind som fick stå i ugnen över natten. Köttet blev mörkt och fint och var väldigt uppskattat av barnen.

– Jag tycker att eleverna vågar smaka på fler okända rätter i dag. De provar flera gånger och till slut brukar de gilla det.

– Det är inte dyrare att laga mat från grunden, dessutom vet man vad man får. Det här är min plats i livet och barnen är så gulliga och glada – de har ett helt annat intresse för mat än tidigare.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO **JOEL NILSSON**

Mia Fernström

Kock och matglädje-
spridare på Mumsiga
draken.

FAKTA

Skolrestaurangen Mumsiga Draken på Fornuddens skola i Tyresö är en av tre finalis- ter i landet till Arlas Guldko i kategorin Bästa matglädjeskola. Favoriträtt i skolrestaurangen är oxbrंगा med potatisstomp.

DÅTID STHLM

MARS 1945

DEN 3 MARS är det sista dagen för ransoneringskupongerna S 167, S 168, S 169, SG 5 (köttvaror) samt H 88, H 89, H 90 (socker och sirap).

21.10 läser jägmästare Allan Petré kåseri i radioprogrammet *Helgdagskväll i timmerkojan*.

Två svenskar omkommer – övermaskinist Otto Rudolf Gunnar Falk och donkeymannen Axel William Mårtensson – när ångaren Dian på 1 900 ton sänks utanför Borkum på tyska Nordsjökusten. Båten är på väg i konvoj till Stockholm och beskjuts av allierade torpedplan.

Överståthållaren talar om ett "Stor-Stockholm" under ett anförande för Stockholms köpmanklubb. Han vill att Stockholms stad och betydande delar av Stockholms län ska sammanföras till en administrativ enhet.

Skrädderiarbetare David Tyko Wiklander döms till sju månaders fängelse för inbrott. Han klättrade upp på fasaden på en fastighet på Arsenalsgatan och bröt sig in i en konstnär Rudbecks våning. Konstnären själv grep Wiklander.

Vid Kaiservarven i Amerika jobbar en hel del svenskättlingar med att bygga Libertyfartyg. På tisdagskvällarna sänder Amerika till Sverige och redaktör Gunnar Fagrell intervjuar svenska arbetare vid varvet. På våglängderna 261, 49, 41, 34 och 25 meter över London.

2735 PERSONER är arbetslösa i Stockholm. Av dem är 62 kvinnor. De flesta arbetslösa är byggarbetare, chaufförer och åkeriarbetare.

Kungsholmens Hattlager – störst i stan – säljer sorghattar för 9,50 kronor. Sorgflor kostar 2,75 kronor.

Bassångaren Åke Löfgren gör succé på Oscars i *Teaterprämen*.

Generalfältläkare Nordlander förklarar att det behövs – för arméns och för stadens luftskydd – mer blod för att kunna tillverka blodplasma. Han hoppas därför att det tidigare rekordet från Kungsholmen

Den 29 mars 1945 samlas Röda korsets bussar, senare kända som de vita bussarna, på Svea livgarde i Stockholm för vidare färd till Ungern.

med 2649 tappningar ska slås av Södermalm. Man hoppas på 4 000 tappningar.

Byggnadsingenjör Åke Janson har enligt en resolution från Kungl. Maj:ts tillåtits anta släktnamnet Rickheden.

Leif G.W. Persson föds 12 mars och noteras i Oscars församling på Östermalm.

Bland de böcker som ges ut finns herrgårdsfrun Märta Helena Reenstiernas dagböcker – förda varje dag under 50 år. Dessutom en bok om svenskarnas tro på varulven genom tiderna, om seglande bönder utmed Smålandskusten och en bok om svenska dopnamn på medeltiden.

Den 10 mars får Stockholms hamnförvaltning uppdraget att utarbeta förslagsritningar till och kostnadsberäkning för en parallellbro till den befintliga Liljeholmsbron.

En tandsköterskelev på Lidingö upplåter på kvällarna sin arbetsgi-

vares väntrum till en illegal abortör. Hon är därför kallad till polisförhör. En svetsare har tidigare dömts till straffarbete för delaktighet i samma "fosterfördrivningsaffär".

Radiojtjänsts dansorkester, under

två herrarnas förehavanden utan konstaterade att de "verkade ganska hemmastadda i kriminalens lokaler när de fördes ner dit".

Den 10 mars skickas en rapport

LEIF G.W. PERSSON FÖDS 12 MARS OCH NOTERAS I OSCARS FÖRSAMLING PÅ ÖSTERMALM.

ledning av Thore Ehrling, spelar elva låtar under en radiosändning, bland andra "Mood Indigo" och "Solitude".

TVÅ TJUVAR HAR anhållits efter ett upptäckt inbrottsförsök i en mataffär på Tunnelgatan 15. De antråffades i närheten och polisen gjorde inga större efterforskningar om de

till Stockholm om ett samtal mellan herrarna Söderblom och Abramov. Samtalet handlade om Raoul Wallenberg och om han var i livet eller ej.

Ronald Reagan spelar huvudrollen i filmen *Ringar på vattnet* på Röda kvarn.

ULF STOLT

MARS

1966 John Lennon hävdar i en intervju att Beatles för närvarande är mer populära bland ungdomar än Jesus. USA:s kristna höger rasar.

1792 Jacob Johan Anckarström skjuter Gustav III på maskeradbalen på Operan. Efter tre dagars spöstraff halsuggs han och steglas vid Skanstull.

1928 Stockholms stadsbibliotek, ritat av arkitekten Gunnar Asplund, invigs.

"Det är första dagen på Whilliams sportlov"

Vart är ni på väg?

– Vi ska gå på Vasamuseet i dag. Det är första dagen på Whilliams sportlov och han är så sugen på att gå dit. Eftersom vi bor i Uppland har vi sportlov en vecka före Stockholm. Whilliams kusiner har också kommit till oss så att vi ska gå dit tillsammans allihop.

Var brukar du köpa tidningen?

– Jag brukar köpa den i Bålsta där vi bor. Det

**I GÅNGEN TILL
CENTRALSTATIONEN
12.10
NAMN: Ola Olsson,
38 år och sonen
Whilliam Olsson
som är 8 år
BOR: Bålsta**

är smidigast. Jag köper den för att stötta säljarna för att de gör en bra insats och för att de ska orka kämpa vidare.

Vad läser du helst i tidningen?

– Först skummar jag igenom hela tidningen, sen läser jag reportagen. Gärna säljarnas egna berättelser och deras solskenshistorier.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

SÄLJ PÅ AUKTION

Våra experter hjälper såväl privatkunder som företag med försäljning av:

- Enstaka föremål och hela bohag
- Dödsbon
- Företagsflyttar
- Avyttring av utställningsmöbler, lager och nyproduktion
- Konkurer och mycket annat

KONTAKTA OSS IDAG FÖR EN GRATIS VÄRDERING ONLINE ELLER BESÖK GÄRNA VÅRT AUKTIONSHUS

LADDA NER VÅR PRISVINNANDE APP
Inom några få minuter är du redo att lägga bud eller sälja varor.

Lauritz.com
A bid better

AUKTIONSHUSET LAURITZ.COM STOCKHOLM · Slakthusgatan 22, Globen · Tel 08-68 69 880
stockholm@lauritz.com · Inlämning och visning män, tis, ons, fre 11-18 · tors 11-19 · lör 10-15

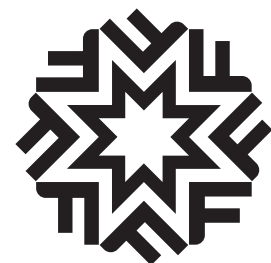

Julia Fullerton-Batten

Staged Reality

Fullerton-Batten skildrar relationen mellan mor och dotter samt tonåringens förväntansfulla och oroliga väg från barndom till livet som vuxen. Välkommen in i en bildvärld där ett oroväckande och hotfullt lugn lurar bakom den glättiga ytan.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet söndag-onsdag 9-21, torsdag-lördag 9-23

Fotografiska

HUVUDPARTNERS

LUMIX

SAMSUNG

PARTNERS

Clear Channel

Audi

LINDAHL

accenture

EY
Building a better
working world

TELE2